Ἔτος Α'.—Ἀριθ. 31 Κυριακὴ 28 Αὐγούστου 1888 Τιμᾶται λεπτῶν 10

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σ' ΑΓΑΠΩ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΖΕΤΟΥ

ΟΙ ΚΡΟΙΣΟΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Σ' ΑΓΑΠΩ

(ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΑΡΥ)

(Συνέχεια)

Τὴν πρωΐαν, εἶχε διέλθει τὰς πρώτας ὥρας τῆς ἡμέρας, ἐνδρεύουσα τὴν Ρολάνδην εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Ροσσεβώ. Εἶχεν ἴδει τὸν μπάρμπα Τρέγκ εἰσερχόμενον εἰς τὸν πύργον μὲ τὴν φυσιογνωμίαν τεθλιμμένην καὶ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν. Ἐτράπη εἰς φυγὴν τότε, λέγουσα:

— Ἐὰν ἐπαναγάγῃ τὸν Ἕκτορα, τὴν συγχωρῶ!... Ἐὰν δὲν τὸν ἐπαναγάγῃ, ὁ θεὸς νὰ ἐλεήσῃ τὴν γυναῖκα ταύτην!...

Εἶχεν ἀναμείνει τὴν ἐπάνοδον τοῦ Τρέγκ. Ἐπανήρχετο μόνος!... Εἶχεν ἀναμείνῃ ἐπί τινας ὥρας. Μάτην! Ὁ Ἕκτωρ ἔμενεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἐρωμένης του...

— Καλὰ λοιπόν, εἶπεν ἀρίνουσα τὸν ἐξώστην καὶ κλείουσα τὸ παράθυρον, τίποτε δὲν θὰ μὲ συγκρατήσῃ πλέον... Δὲν ἀφήνει τὸν Ἕκτορα νὰ ἐπανέλθῃ πρός με... Θὰ μεταβῶ λοιπὸν πρὸς αὐτήν... Ἡ καλλονή της ὑπῆρξε δι' ἐμὲ ὀλεθρία... Ἡ καλλονή της ἔφερεν εἰς παραφροσύνην τὸν σύζυγόν μου... Θὰ καταστρέψω τὴν καλλονήν της... Ὁ θεὸς νὰ τὴν προφυλάττῃ!...

Ἐκαλύφθη διὰ τοῦ μανδύου τὸν ὁποῖον ἔφερε τὴν νύκτα· ἤνοιξε τὴν κρυφίαν θυρίδα τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ εὐκτήριον, ἐξῆλθε δι' αὐτῆς, καὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς κλίμακος, ἥτις ἐκ τοῦ εὐκτηρίου ἦγεν ἔξω τοῦ πύργου, κατῆλθε μετὰ προφυλάξεως, καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ δάσος, χωρὶς παρ' οὐδενὸς νὰ ἐννοηθῇ. Ἅπαξ γενομένη ἄφαντος μεταξὺ τῶν δένδρων, μὲ βῆμα γοργὸν ἐβάδισε πρὸς τὸ Ροσσεβώ.

Ἀφίκετο μέχρι τοῦ δασυλλίου, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε πρὸς τὴν πρόσοψιν τοῦ πύργου. Εἰσέδυσεν ἐντὸς τῶν στενοτάτων διόδων, ἔνθα οἱ κλάδοι τῶν δένδρων συνεπλέκοντο. Τοῦ δάσους ὄντος πυκνοτάτου, ἠδυνήθη εὐκολώτατα νὰ κρυβῇ. Ἐὰν ἡ Ρολάνδη ἤρχετο πρὸς τὸ μέρος της, θὰ ἦτο χαμένη· θὰ ἤρχετο ὅμως; Πρὸς τίνα σκοπὸν τάχα νὰ ἐξέλθῃ; Ὁ ἄνεμος ἐξηκολούθει νὰ φυσᾷ δυνατά, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν ψεκάδες βροχῆς ἔπιπτον, καὶ τὸ ψῦχος ἦτο δριμύ. Βεβαίως, ἡ Ρολάνδη δὲν θὰ ἐξήρχετο.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, τόσον τὸ καλλίτερον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Γενεβιέβη. Ἀλλ' ἐὰν ἔλθῃ, σημαίνει, ὅτι ὁ Θεὸς θέλει τὴν τιμωρίαν της!

Ἐκ τοῦ μέρους ἔνθα ἡ ἀτυχὴς γυνὴ ἦτο κεκρυμμένη, ἐφαίνετο ἡ κρεμαστὴ γέφυρα ἡ ἐπὶ τῆς τάφρου, κατόπιν ὁ κῆπος καὶ ἡ πρόσοψις τῆς κατοικίας. Ἡ Γενεβιέβη δὲν ἔχανεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της τὴν πρόσοψιν ταύτην.

Κατά τινα τῶν βραχειῶν στιγμῶν, καθ' ἃς ἡ ἰδιοτροπία τοῦ ἀνέμου ἀνοίγει κενά τινὰ διαστήματα ἐν τῷ οὐρανῷ, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ὁ ἥλιος προσπαθεῖ νὰ δειχθῇ, ἡ πύλη τῆς κατοικίας ἠνοίχθη καὶ ἡ Ρολάνδη ἐφάνη. Ἔκαμε βήματα πρὸς τὸ δασύλλιον, μέγας δέ τις κύων κυνηγετικὸς ἠκολούθησεν αὐτὴν δι' ἅλμάτων, καὶ αἴφνης, διῆλθε τὴν κρεμαστὴν γέφυραν, καὶ εἰσεχώρησεν εἰς τὸ δάσος μὲ ταχύτητα βέλους.

— Μάκ, ἔκραξεν ἡ Ρολάνδη, Μάκ!... Ἔλα ἐδώ!...

Ἀλλ' ὁ Μὰκ δὲν ἤκουεν. Ἔτρεχεν, ὡς ἐὰν εἶχε μυρισθῇ κανένα λαγωόν. Ἔστη ὅμως πρὸ τῆς ἀναδενδράδος, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἐκρύπτετο ἡ Γενεβιέβη.

Ὁ κύων ἤρχισε νὰ ὑλακτῇ... Εἶχε τὴν συνείδησιν ἀπειλουμένου κινδύνου... Ἔξεε μετὰ μανίας τὸ ἔδαφος, χωρὶς νὰ κινηθῇ.

— Ὦ! τὸ τρελλὸν ζῶον! ἐψιθύρισεν ἡ κυρία δὲ Σιαντεραίν· θὰ εἶδε κανένα γάτον ἀναμφιβόλως, καὶ

δὲν θὰ ἐπανέλθῃ, ἐὰν ἐγὼ δὲν ὑπάγω νὰ τὸ ζητήσω.

Διεσκέλισε τὴν γέφυραν, καὶ διῆλθε τὴν ἀτραπὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ δάσος.

Ἡ Γενεβιέβη, ἥτις τὴν παρετήρει μὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην, φρίττουσα, ἀπονενοημένη, ἡ Γενεβιέβη, ἥτις ᾐσθάνετο ἑαυτὴν θνήσκουσαν, ἐψιθύριζεν :

— Ὁ θεὸς ὁ ἴδιος τὴν κατεδίκασε!...

Ἡ κυρία δὲ Σιαντεραὶν εὑρίσκετο ὀλίγα μόνον βήματα μακράν. Ἡ Γενεβιέβη ἦτο περιμαζευμένη κάτωθεν τῶν δένδρων. Ἡ Ρολάνδη δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἴδῃ, καθότι, τὸ χρῶμα τοῦ μανδύου συνεχέετο μὲ τὸ πράσινον φύλλωμα τῶν πυκνοτάτων κλάδων. Ἔκραξεν ἐκ νέου.

— Μάκ! θὰ σιωπήσῃς λοιπόν... Μάκ! ἐδώ!...

Ὁ κύων δὲν ἐνόει. Ἡ Γενεβιέβη δὲν εἶχεν, εἰμὴ νὰ κάμῃ ἓν κίνημα, καὶ θὰ εὑρίσκετο ἀπέναντι τῆς ἀντιζήλου αὐτῆς· ἐφοβεῖτο ὅμως. Ἐὰν δὲν εὑρίσκετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἡμικεκλιμένη ἐπὶ τῶν ὑγρῶν φύλλων καὶ χόρτων, θὰ ἔπιπτε, διότι ἔτρεμεν ὅλη, ὡσεὶ κατεχομένη ἐκ φρικιάσεως.

— Δὲν θὰ τολμήσω! Εἶνε μέγα ἔγκλημα τοῦτο! Δὲν θὰ τολμήσω!

Πάραυτα, ἐν τῶν παραθύρων ἠνεῴχθη ἐπὶ τῆς προσόψεως, καὶ μία φωνή, ἥτις ἔκαμε τὴν Γενεβιέβην νὰ αἰσθανθῇ λύσσαν, μία φωνὴ γνωστή, τόσον ἀγαπωμένη ἄλλοτε, ἀντήχησεν ἐν τῇ βαθείᾳ σιγῇ τοῦ μέρους τούτου τῆς ἐξοχῆς :

— Λοιπὸν Μάκ! Θέλεις νὰ ὑπακούσῃς εἰς τὴν δέσποινάν σου ;

Ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ Μοντβριάν. Ἐν Ροσσεβῶ ἦτο ἐλεύθερος, ὡς καὶ ἐν τῷ οἴκῳ του, εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὸ σκάνδαλον, μήτε τὴν θλῖψιν τῆς γυναικός του, ζῶν κατὰ τὰς ὁρμὰς τοῦ ἔρωτός του, ὡς παράφρων, ὡς μεθυσμένος. Ἦτο ὁ Μοντβριάν. Ἡ Γενεβιέβη ἀφῆκε βαθὺν στεναγμόν. Ἐστοχάζετο, ὅτι ἀρκετὰ ὑπέφερεν ἤδη· δὲν τῇ ἔμενε πλέον θέσις διὰ νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἄλλα. Ἐν τούτοις, ἡ φωνὴ αὕτη εἰσέδυσεν εἰς τὰ ἔγκατα τῆς καρδίας της, καὶ ἤνοιξεν ἐν αὐτῇ πληγὴν βαθυτέραν τῶν προγενεστέρων.

— Ἀκούεις, Μάκ ; θὰ δαρῇς! ἔλεγεν ἡ Ρολάνδη.

— Ἡ ἀθλία! ἡ ἀθλία, ἐψιθύρισεν ἡ Γενεβιέβη, δὲν ἐντρέπεται!!

Ἠγέρθη τὴν φορὰν ταύτην, διότι ἡ ὀργή της ὑπῆρξεν ἰσχυροτέρα τοῦ φόβου της· εἰς μίαν στιγμὴν παρεστάθησαν εἰς τὴν φαντασίαν της διὰ τῶν ζοφερωτέρων χρωμάτων ὅλα τὰ βάσανά της. Ἐκραύγασε μεγαλοφώνως, ὡς εἶχεν ἄλλοτε κραυγάσει ἀφώνως ἐν τῇ Πηγῇ τῆς Θεόλης, βλέπουσα τὸν σύζυγόν της περιποιούμεναν τὴν Ρολάνδην :

— Καὶ ἐγώ! Ποία εἶμαι λοιπὸν ἐγώ ;

Ἡ κυρία δὲ Σιαντεραὶν τὴν ἤκουσεν. Ἔσχε κίνημα φρίκης.

— Ἀλλ' εἶνε κάποιος ἐδώ... Ἐμπρός, Μάκ, ἐρώρμησον! εἶπεν.

Ἡ Γενεβιέβη ἐρρίφθη κατὰ τῆς μισητῆς ἀντιζήλου της, ἐνῷ ὁ κύων ἔδακνε τὰς ποδιὰς αὐτῆς. Ἔλαβε τὴν Ρολάνδην ἀπὸ τοῦ βραχίονος, καὶ μὲ τόνον φωνῆς παράξενον, ἠλλοιωμένον, σχεδὸν ἀνδρικόν, εἶπε :

— Καὶ ἐν τούτοις, σὲ εἶχον προειδοποιήσει, σοὶ εἶχον εἴπει νὰ προφυλαχθῇς!...

Ἡ Ρολάνδη προσεπάθει ν' ἀπαλλαγῇ, ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἦτο ἀδύνατος ὡς παιδίον, παραλελυμένη ἐκ τοῦ φόβου.

Καὶ ἡ Γενεβιέβη :

— Δὲν θέλω νὰ ἀποθάνῃς! Τὴν καλλονήν σου μόνον τιμωρῶ.

Καὶ τῇ ἔρριψε κατὰ πρόσωπον τὸ περιεχόμενον τοῦ φιαλιδίου, ὅπερ ἦτο ἀχώριστον ἀπ' αὐτῆς ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν. Τὸ ὑγρὸν ἔπεσεν ἐπὶ τῶν τριχῶν τῆς κόμης καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς Ρολάνδης, καὶ διεδόθη εἰς τὰς παρειὰς καὶ εἰς τὰ ὦτα της, κατακαῖον αὐτὴν δεινῶς. Ἡ κυρία δὲ Σιαντεραὶν ἀφῆκε κραυγὴν φρικώδη, ἔφερε τὰς χεῖρας εἰς τὴν κεφαλήν της, ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα, καὶ εἶτα ἐκυλίσθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

— Βοήθειαν! Εἶνε φρικῶδες! Φόνευσόν με... Τελείωσέ με!...

Ὁ Μὰκ ἀφῆκε τὰς ποδιὰς τῆς Γενεβιέβης. Αἱ ὀξεῖαι κραυγαὶ τὸν ἐτάραξαν. Ἐν Ροσσεβῷ ὁ Ἕκτωρ ἐμάντευσε τὰ πάντα καὶ προσέδραμε μετὰ τῶν ὑπηρετῶν. Ἀνεγνώρισε τὴν γυναῖκά του· εἶχε ἴδει τὸ κίνημα τῆς χειρός της, καὶ εἶχεν ἐννοήσει. Οἱ ὑπηρέται ἀνήγειρον τὴν κυρίαν δὲ Σιαντεραὶν, ἥτις ἐσφάδαζεν. Ὁ Ἕκτωρ ὥρμησε πρὸς τὴν Γενεβιέβην :

— Τί ἔπραξες ; τῇ εἶπε.

— Σοὶ τὸ εἶχον γράψει, καθ' ἣν ἐποχὴν προσηυχόμην καθ' ἑκάστην εἰς τὸ εὐκτήριον : «Δὲν θὰ ἔχω τὴν ἐγκαρτέρησιν τῆς Καρλότταας δ' Ἀλβρέτ». Ἐξεδικήθην. Τώρα κάμε με ὅ,τι θέλῃς!

Εἶχε πέσει εἰς τὰ γόνατα, ὅλα τὰ νεῦρά της εἶχον χαλαρωθῆ. Τὸ θάρρος της εἶχεν ἐπαρκέσει μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἤδη εἶχεν ἐκλείψει. Ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀδύνατον, ἐπιθάνατον.

Καὶ ὁ Ἕκτωρ, μεταξὺ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἧς εἶχε διαταράξει τὴν καρδίαν, καὶ τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ μὲ τὸ παραμεμορφωμένον πρόσωπον, δὲν ἤξευρε τί νὰ πράξῃ. Ἐπανελάμβανε μηχανικῶς :

— Ἀθλία!... ἀθλία!... ὁποία σκληρότης!... Εἶνε φρικτόν...

Οἱ ὑπηρέται μετέφερον τὴν Ρολάνδην, ἥτις, μανιώδης ἐκ τῶν πόνων, ἐσφάδαζεν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν, πληροῦσα τὸν ἀέρα διὰ τῶν γοερῶν κραυγῶν της. Ὁ Ἕκτωρ δὲν τὴν εἶχεν ἀκολουθήσει.

— Φύγε, Γενεβιέβη, φύγε, διέπραξες μέγα ἔγκλημα, μὴ μένεις εἰς τὴν Γαλλίαν.

— Δὲν θὰ φύγω· ἐξεδικήθην, ἦτο δικαίωμά μου.

— Ἀλλ' αὔριον, ἀπόψε ἴσως, θὰ σὲ φυλακίσουν... θὰ ἀτιμασθῇς... Σκέψου τὰ τέκνα σου... Ἐγένετο ἤδη ἀρκετὸν σκάνδαλον.

— Τώρα τὸ σκέπτεσαι... Εἶνε ἀργὰ πλέον.

— Ἀλλά, δυστυχισμένη, πρόκειται περὶ τῆς παραπομπῆς σου εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον!

— Ὀλίγον μὲ μέλλει. Εἶμαι ἑτοίμη εἰς πάντα.

— Μὴ μένῃς ἐδώ.

— Μάλιστα, θὰ ἀπέλθω, καὶ θὰ μεταβῶ ὅπως

παραδοθῶ εἰς τὴν δικαιοσύνην. Δὲν θὰ περιμείνω νὰ ἔλθωσι νὰ μὲ ζητήσωσι.

Ἠγέρθη κοπιωδῶς, καὶ ἀπεμακρύνθη διὰ μέσου τοῦ δάσους. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἵστατο, καὶ κλονιζομένη, ἐστηρίζετο ἐπί τινος δένδρου. Μετ' ὀλίγον ἐγένετο ἄφαντος. Ὁ Μοντβριὰν ἔμενεν εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. Ὁ τρόμος, ὁ οἶκτος, καὶ ἡ φρίκη κατεῖχον τὴν ψυχήν του.

Ἔβλεπεν, ὅτι ὁ βίος του κατέρρεεν εἰς ἐρείπια, ἐξ αἰτίας σφάλματος ἰδικοῦ του. Καὶ ἐκ τοῦ βάθους τῆς συνειδήσεώς του ἐξήρχετο μία φωνή, ἥτις τῷ ἔλεγε : «Σὺ εἶσαι ὁ ἔνοχος».

— Εἰς τί ὠφέλησα ; ἐσκέπτετο.

Καὶ ἔκρασις ἀπογοητεύσεως ἀνήρχετο εἰς τὰ χείλη του. Περιεφρόνει ἑαυτόν.

— Ἐμὲ ἔπρεπε νὰ κτυπήσῃ, ἐμὲ ἔπρεπε νὰ τιμωρήσῃ, ὄχι ἐκείνην... ἐξ ἐμοῦ προέρχεται τὸ κακόν.

Μὲ βήματα βραδέα ἐπέστρεψεν εἰς Ροσσεβώ. Εἰς ὑπηρέτης εἶχεν ἀπέλθει πρὸς ζήτησιν ἰατροῦ. Ἡ Ρολάνδη ὑρίστατο πόνους τῆς κολάσεως. Περιετύλιξαν τὸ πρόσωπόν της μὲ πανία ἐμβεβαπτισμένα εἰς ἔλαιον. Τὴν ἐπλησίασε καὶ τὴν ὡμίλησεν· ἡ Ρολάνδη τὸν ἀνεγνώρισε.

— Φύγε, τῷ εἶπε· δὲν θέλω πλέον νὰ σὲ ἐπανίδω... Φύγε μακρὰν ἐμοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἔξαψις ἐδιπλασίαζε τοὺς πόνους της, ὁ Ἕκτωρ ἀπεσύρθη, καὶ κατέλιπε τὸν πύργον. Ἐπλανήθη ἀνὰ τοὺς ἀγροὺς ἄνευ μανδύου, ἄνευ πίλου, φερόμενος ὡς παράφρων ἢ μέθυσος. Καὶ δὲν ἐσκέπτετο τὸ θῦμα, ἐκείνην ἥτις ἐσπαράσσετο ἐπὶ τῆς κλίνης της, ἀλλ' ἐσκέπτετο τὴν νεάνιδα τὴν ὁποίαν ἐνυμφεύθη, τὴν τόσον γλυκεῖαν ἄλλοτε, τόσον πιστὴν, τόσον εὐτυχῆ καὶ ἐρωτευμένην, ἥν τινα ἡ προσβλητικὴ καὶ κτηνώδης ἐγκατάλειψίς του εἶχε καταστήσει ἐγκληματίαν. Δὲν ἔβλεπε τὴν ἀγέρωχον μορφὴν τῆς Ρολάνδης, ἀλλὰ τὸ λεπτοφυὲς πρόσωπον τῆς Γενεβιέβης. Ὁποίαν βάσανον θὰ ὑπέστη, ὁποῖον μαρτύριον θὰ ὑπέμεινεν ἐπὶ ἡμέρας, μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τοιοῦτον δρᾶμα ;....

. . . . . .

Τὴν ἰδίαν ἑσπέραν, ὁ Τουρζῆς ἐκάθητο εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ, ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Δικαιοσύνης. Δὲν εἰργάζετο· κατεῖχετο ὑπὸ ἀπαισίων προαισθημάτων.

— Ὦ, εἴθε νὰ μὴ συνέβη τίποτε· εἴθε νὰ ἐφοβήθη τὴν τελευταίαν στιγμήν.... Εἴθε νὰ μὴ διέλαθε τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ πατρός της, ἐψιθύριζε.

Περιείρχετο ἀνήσυχος ἐντὸς τοῦ γραφείου του, ἔβλεπεν ἐκ τοῦ παραθύρου, μήπως ἔρχεται. Αἴφνης, πρὸ τῆς θύρας τοῦ μεγάρου σταματᾷ μία γυνή. Δὲν κατορθοῖ νὰ διακρίνῃ τὴν μορφήν της· εἶνε τετυλιγμένη μέγαν μανδύαν κρύπτοντα τὸ παράστημά της. Ἀνέρχεται τὰς κλίμακας, δὲν συναντᾷ κανένα· ὁ κλητὴρ εἶνε ἕτοιμος νὰ τὴν ἀποπέμψῃ. Αὕτη ἐπιμένει.

Κτυπῶσι τὴν θύραν τοῦ γραφείου του.

— Εἰσέλθετε, λέγει, χωρὶς νὰ παύσῃ παρατηρῶν πρὸς τὰ ἔξω.

Ἦτο ὁ κλητήρ· εἰσέρχεται δειλῶς.

— Ζητῶ συγγνώμην παρὰ τοῦ κ. δικαστοῦ ἐὰν τὸν ἐνοχλήσω πρὸς στιγμήν. Ἠξεύρω, ὅτι ὁ κ. δικαστὴς δὲν δέχεται πλέον, ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη. Ἡ κυρία αὕτη ἐπιμένει τόσον...

— Ὁποία κυρία ;

— Ἐκείνη ἥτις εἶνε κάτω, καὶ ἀναμένει ἵνα ὁ κ. δικαστὴς εὐαρεστηθῇ νὰ τὴν δεχθῇ.

— Ποία εἶνε ; Τί θέλει ;

— Τῇ ἠρώτησα τοῦτο πολλάκις, μετ' ἐπιμονῆς.

— Λοιπόν ;

— Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἤρξατο νὰ κλαίῃ.

— Ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ ἐξηγηθῇ, εἰπέ την νὰ παρουσιασθῇ αὔριον τὸ πρωὶ τὴν δεκάτην ὥραν. Ἀπόψε εἶμαι ἀπησχολημένος.

— Μάλιστα, κύριε.

Καὶ ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ. Ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐσταμάτησε, καὶ ἀφῆκεν ἐπιφώνησιν ἐκπλήξεως. Ὁ λαμπτὴρ ἐφώτιζεν ἀσθενῶς τὸν διάδρομον, ἔνθα ἵστατο ὀρθία γυνὴ ἐνδεδυμένη μαῦρα, πρὸ τῆς ἀνοικτῆς θύρας. Αἰφνιδίως ὁ Τουρζῆς ἀνυψοῖ τὴν φλόγα τοῦ λαμπτῆρος, καὶ διευθύνει τὸ φῶς πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς γυναικός. Καὶ τότε, ἐξέβαλε κραυγὴν φρίκης καὶ ἀπελπισμοῦ.

— Γενεβιέβη, Γενεβιέβη.

Ἐκείνη εἰσῆλθε, καὶ εὑρέθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γραφείου. Ὁ κλητὴρ ἀπεσύρθη, ἔμειναν μόνοι οἱ δύο, ὁ Τουρζῆς καὶ αὐτή. Ὁ δικαστὴς κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου του, καὶ μὲ τοὺς δύο ἀγκῶνας ἐπὶ τοῦ γραφείου καὶ μὲ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν, προσεπάθει νὰ διατηρήσῃ τὴν ψυχραιμίαν αὐτοῦ. Ἐπεκαλέσθη ὅλον του τὸ θάρρος. Τί ἔμελλεν ἄρά γε νὰ μάθῃ ; Δὲν ἐτόλμα νὰ τὴν παρατηρήσῃ. Ἡ Γενεβιέβη ἐσίγα· μὲ τὰς χεῖρας κρεμαμένας, μὲ τὴν κόμην ἐν ἀταξίᾳ, ἐπτοημένη, εἶχε τὸ ἦθος ἐπαίτιδος. Τὰ χείλη της, πλατέως ἠνεῳγμένα, μετὰ δυσκολίας ἄφηνον τὴν ἀναπνοήν της νὰ ἐξέρχηται· οἱ ὀφθαλμοί της ἦσαν ἐρυθροὶ καὶ ξηροί.

— Εἶμαι ἐγώ, εἶπε... Στοιχηματίζω ὅτι μὲ περιεμένατε· δὲν ἔχει οὕτω ;

— Ὄχι. Εἰς τοιαύτην ὥραν ; Καὶ ἔπειτα, διατί θὰ σᾶς ἀνέμενον ;

Ἠγέρθη καὶ τῇ προσήνεγκε κάθισμα. Ἀλλ' ἐκείνη ἔσεισε τὴν κεφαλὴν λέγουσα :

— Δὲν ἦλθον νὰ ἴδω τὸν κ. Τουρζῆ, ἀλλὰ τὸν δικαστήν.

— Καὶ τί ἔχετε νὰ κάμητε μὲ τὸν δικαστήν ; ἠρώτησεν ἐκεῖνος μὲ ἀσθενῆ φωνήν.

— Ἔρχομαι νὰ κατηγορήσω ἐμαυτὴν δι' ἓν ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον διέπραξα.

— Ἔγκλημα.

— Μάλιστα, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖσθε τόσον, τὸ ὁποῖον προσεπαθήσατε νὰ ἐμποδίσητε, ἐνθυμεῖσθε ; Μήπως ἔχετε τόσον βραχεῖαν μνήμην ;

Καὶ ἐγέλασε γέλωτα σπαρακτικόν.

— Γενεβιέβη, μήπως δὲν εἶνε ἀληθές ; Μήπως μὲ βασανίζετε χάριν διασκεδάσεως... Αὕτη εἶνε δοκιμασία, εἰς ἣν ὑποβάλλετε τὸν νοῦν μου, τὴν καρδίαν μου ;... Γενεβιέβη, αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ ἐγκλήματος τούτου, τόσον φρικώδης εἶνε, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ τὴν ἀποφασίσητε. Εἰς στιγμὴν πα-

ραφροσύνης, μάλιστα, ἀλλ' ἡ παραφροσύνη δὲν διαρκεῖ... Τὸ λογικὸν ὑπερισχύει... Γενεβιέβη, εἰπέ μοι, ἐξ οἴκτου, μήπως δὲν εἶνε ἀληθές;

— Σᾶς ὀμνύω, ὅτι μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας ταύτης, ἔρριψα θειϊκὸν ὀξὺ — ἐκ τοῦ προχθεσινοῦ φιαλιδίου, τὸ ὁποῖον ἠξεύρετε— ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς κυρίας δὲ Σιαντεραίν. Ἴσως μάλιστα καὶ ν' ἀπέθανεν ἕως τώρα, μόλον ὅτι ἐγὼ δὲν ἠθέλησα νὰ τὴν φονεύσω.... Δὲν μετανοῶ διὰ τίποτε... Ἔρχομαι ὅπως μὲ δικάσωσιν.

— Γενεβιέβη, ψεύδεσθε ... Γενεβιέβη εἶνε φρικῶδες ὅ,τι λέγετε.

— Σπεύσατε, παρακαλῶ, νὰ διατάξητε νὰ μὲ φυλακίσωσι... Πίπτω ἐκ τοῦ καμάτου, ἀποθνήσκω ἐκ νυσταγμοῦ... Ἔχω τόσας ἡμέρας ὁποῦ κλαίω καὶ μισῶ, τόσας νύκτας καθ' ἃς δὲν κοιμοῦμαι... Ἤδη, δὲν ἔχω πλέον ὄρεξιν νὰ κλαύσω, δὲν μισῶ πλέον κανένα, οὐδ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν... Καὶ ἐπεθύμουν νὰ κοιμηθῶ, ν' ἀναπαυθῶ... νὰ κοιμηθῶ, κύριε Τουρζῆ... Ἐπεθύμουν πολύ....

Καὶ κατέπεσε βαρέως ἐπὶ τῆς ἕδρας τὴν ὁποίαν εἶχε προσεγγίσει· καὶ ἐπειδὴ ἐκλονεῖτο καὶ ἔμελλε νὰ πέσῃ, ὁ Τουρζῆς ὥρμησεν ὅπως τὴν ὑποστηρίξῃ. Εὑρέθη οὕτως, εἰς τὰ γόνατα. Ἡ Γενεβιέβη ἐστήριξε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ νεανίου, καὶ ἐψιθύρισε λίαν χαμηλοφώνως:

— Ὦ, κύριε Τουρζῆ.

Καὶ ἐκεῖνος, ὅλος τεταραγμένος ἐκ τῆς φρίκης τοῦ ἐγκλήματος καὶ ἐκ τοῦ βαθέος ἔρωτος, τὸν ὁποῖον ἠσθάνετο πρὸς τὸ ἀτυχὲς τοῦτο πλᾶσμα:

— Δυστυχής, τί ἔπραξες; τῇ εἶπε.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐπληρώθησαν δακρύων. Ἡ Γενεβιέβη τὰ παρετήρησεν. Ἐξήγαγε τὸ μανδήλιόν της καὶ ἐσπόγγισε τὰ δάκρυά του, ἅτινα ἔρρεον μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας του ὅπως μὴ φανῇ κλαίων.

— Σᾶς προξενῶ θλῖψιν, τῷ εἶπεν.

(ἀκολουθεῖ)

ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

—

Ὑπάρχουσι τρία πράγματα, χαρακτηριστικὰ τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς, ἅτινα εἵλκυσαν πάντοτε ἰδιαιτέρως τὴν προσοχήν μου καὶ τὸ διαφέρον.

Ἐπεθύμουν δὲ νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν μετὰ τῶν ἀναγνωστριῶν τῆς «Φιλολογικῆς Ἀκροπόλεως», διότι, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, καὶ αὐταὶ ἐνδιαφέρονται διὰ δύο τοὐλάχιστον τῶν πραγμάτων τούτων.

Ἰδοὺ, ἐν ὀλίγοις, περὶ τίνος πρόκειται.

Ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ ποικιλίᾳ τῶν παντοειδῶν μυθιστορημάτων, ἅτινα πανταχόθεν βρυάζουσι, ἔλαβεν ἤδη σπουδαίαν θέσιν τὸ μυθιστόρημα δι' ἐπιφυλλίδος, καὶ, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, ὁ ἀναγνώστης καὶ ἡ ἀναγνώστρια ἐπιφυλλίδων.

Ὁ ἀναγνώστης καὶ ἡ ἀναγνώστρια ἐπιφυλλίδων, εἰσὶ δύο τύποι ἄξιοι εὐρείας καὶ προσεκτικῆς μελέτης, δυναμένης ν' ἀποβῇ περίεργος καὶ λίαν διαφέρουσα.

Αἱ γυναῖκες ἰδίως, ἀφιεροῦνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ εἴδους τούτου τῆς ψιλῆς φιλολογίας, τῆς διῃρημένης εἰς καθημερινὰ καταπότια.

Διὰ τῆς πρὸς τὰς ἐπιφυλλίδας ἀγάπης αὐτῶν, αἱ γυναῖκες συνετέλεσαν εἰς τὴν τύχην πλείστων ἐφημερίδων.

Ἐπιτραπήτω μοι μία παρατήρησις.

Τὸ δι' ἐπιφυλλίδος μυθιστόρημα ἀπαιτεῖ, φυσικῶς, ἰδιαίτερά τινά πλεονεκτήματα. Ἡ πλοκή του δὲν ἀπαιτεῖ τὰς λεπτότητας, τὰς χάριτας, τὰς κομψότητας τῶν ψυχολογικῶν μυθιστορημάτων, τὰ ὁποῖα εἶνε καθαρὰ ἔργα τέχνης.

Πρέπει νὰ κεντήσῃ τακτικῶς τὸ διαφέρον, καὶ, μάλιστα, ν' αὐξήσῃ αὐτὸ πάντοτε περισσότερον — πᾶσα δὲ ἐπιφυλλὶς ὀφείλει νὰ τελειώσῃ εἰς τρόπον, ὥστε ν' ἀφήσῃ ἐκκρεμῆ καὶ ζῶσαν τὴν περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου.

Αἱ ἀνάγκαι αὗται, αἵτινες εἶνε ἀπαραίτητοι καὶ ἐπιβλητικαί, ἐνεργοῦσιν εἰς τρόπον, ὥστε τὸ δι' ἐπιφυλλίδος μυθιστόρημα ἀποβαίνει πάντοτε ἔργον ἀτελὲς καὶ βεβιασμένον, ὀνθήλευμά τι χυδαῖον, πλῆρες ἀσυναρτησιῶν καὶ ἐλλείψεων.

Τοῦτο ὅμως δὲν πειράζει! Ἀρκεῖ τὸ διαφέρον νὰ τηρηθῇ πάντοτε ζωηρὸν καὶ διαρκὲς, ἡ δρᾶσις νὰ ἦ πάντοτε ἐνδιαφέρουσα, τὰ μεγάλα γεγονότα νὰ διαδέχωνται ἄλληλα ἄνευ διακοπῆς καὶ νὰ προετοιμασθῶσιν ἐπιτηδείως. Ἰδοὺ τὸ μυστικόν.

Εἶνε ἀπερίγραπτος ἡ ἀπληστία, μεθ' ἧς αἱ γυναῖκες ρίπτονται ἐπὶ τῶν δι' ἐπιφυλλίδος μυθιστορημάτων. Εἶνε εἶδός τι ἀνεξηγήτου, κολλητικῆς σχεδὸν νόσου.

Γνωρίζω κυρίας ἀναγιγνωσκούσας ταὐτοχρόνως ἓξ καὶ ἑπτὰ ἐπιφυλλίδας.... Καὶ δὲν συγχέονται.... Ἐν τῷ νῷ των δέον νὰ συμβῶσι δυσχερέσταται μνημοτεχνικαὶ πράξεις, ἵνα ἐνθυμηθῶσι πάσας τὰς διαφόρους πλοκὰς, τὰ πολυάριθμα πρόσωπα, καὶ τὰ προηγούμενα ἑκάστου μυθιστορήματος...

Καὶ ὅμως, τὰ ἐνθυμοῦνται θαυμασίως... Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι προσδένουσι διὰ νήματος τὸ τέλος ἑκάστης ἐπιφυλλίδος εἰς τὸ ἀνάλογον κυττάριον τῆς μνήμης των. Τὴν ἐπιοῦσαν λύουσι τὸ νῆμα... τὸ κυττάριον ἀνοίγεται ἐκ νέου καὶ ἡ ἐπιφυλλὶς ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον της λαμπρά...

Ἐνίοτε ὅμως συμβαίνει εἰς ἀναγνώστριάν τινα νὰ συγχύσῃ μίαν ἐπιφυλλίδα μετὰ τῆς ἄλλης, ἓν μυθιστόρημα μετὰ τοῦ ἄλλου, καὶ ν' ἀποδόσῃ εἰς ἓν πρόσωπον πράξεις καὶ συμβάντα ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς ἄλλο.

Αἱ συγχύσεις αὗται εἰσὶν εὐκολώταται, παρέχουσι δὲ ἀφορμὴν εἰς τηκνὰς καὶ συζητήσεις κωμικωτάτας ἐν ταῖς οἰκογενείαις, ἔνθα ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιφυλλίδος γίνεται ἐκ κοινοῦ, ὡς τὸ γεῦμα καὶ τὸ δεῖπνον.

Ἔχω φίλον, ἄριστον καὶ εἰλικρινῆ φίλον, δημοσιογράφον πνευματωδέστατον καὶ μεμορφωμένον, ὅστις ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ φέρῃ καθ' ἑκάστην, εἰς τὰς κυρίας τῆς οἰκογενείας του, πέντε ἢ ἓξ ἐπι-

φυλλίδας, ἃς ψαλλιδίζει ἐκ διαφόρων ἐφημερίδων... Ὁ φίλος μου οὗτος εἶνε δυστυχέστατος... Αἱ ἐπιφυλλίδες ἐκεῖναι εἰσὶν ὁ ἐφιάλτης του, ἡ σκιὰ τοῦ Βάγκου!... Εἰς τὸ γραφεῖόν του καλοῦσιν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον τῶν ἐπιφυλλίδων... Πολλάκις τὸν ἤκουσα ὑποτονθορίζοντα δι' ἀγρίου τόνου:

— Ἀ! ὅταν θὰ τελειώσουν τὸ μυθιστόρημα τοῦτο δὲν θὰ ἐπιστρέψω ν' ἀρχίσωσιν ἄλλο.... Ἐβαρύνθην ψαλλιδίζων ἐπιφυλλίδας!

Καὶ ὅμως ἀρχίζει πάντοτε ἐκ νέου!

Κωμικόν τι ἐπεισόδιον συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον...

Ἔγραφον ἄλλοτε, δὲν ἐνθυμοῦμαι κατὰ ποῖον ἔτος, μυθιστόρημά τι, ὅπερ ἐδημοσίευον εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας ἐφημερίδος τινος τῆς....

Ὦ, ποῖον μυθιστόρημα.

Ἀριστούργημα.

Ἔγραφον αὐτὸ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ, βαδίζων πρὸς τὴν λύσιν τῇ συνδρομῇ τῆς τύχης.

Τὸ ἔτος ἐκεῖνο προσεκλήθην, τὸ φθινόπωρον, νὰ διέλθω δύο ἢ τρεῖς ἑβδομάδας εἰς τὴν ἐξοχήν, παρὰ φιλικῇ τινι οἰκογενείᾳ, ἔνθα τὸ μυθιστόρημά μου ἀνεγινώσκετο τακτικῶς καὶ μετὰ πολλῆς περιεργείας.

Ὁσάκις ἐκαθήμην πρὸ τοῦ γραφείου μου ἵνα ἑτοιμάσω τὴν ἀναγκαίαν ἡμερησίαν δόσιν τῆς ἐπιφυλλίδος, ἣν ἔπρεπε νὰ στείλω εἰς τὴν ἐφημερίδα, πάντες μὲ περιεκύκλουν ὡσεὶ ἤμην περίεργόν τι ζῶον.

Αἱ ἐρωτήσεις περὶ τοῦ δεῖνα ἢ τοῦ δεῖνα προσώπου τοῦ μυθιστορήματός μου, διεδέχοντο ἀλλήλας βροχηδόν.

— Πῶς θὰ τελειώσῃ ὁ κόμης;

— Τὶ θὰ κάμει ἡ μαρκησία;

— Καὶ ἐκεῖνος ὁ ἀχρεῖος ἰατρός;

— Θὰ ὑπανδρευθοῦν ἐπὶ τέλους;

Ἐμειδίων ἡσύχως, καὶ ἀπεκρινόμην:

— Θέλετε νὰ μάθητε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον οὐτ' ἐγὼ γνωρίζω;

— Πῶς;

— Βεβαίως, ἀγνοῶ εἰσέτι ποῦ θὰ καταλήξωσιν οἱ ἥρωές μου... Τὸ μέλλον εἶνε εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ. Ἐλπίζω ὅτι... δὲν θὰ συμβῶσι δυστυχήματα....

— Ἀλλ' ὁ κόμης;

— Ὁ ἰατρός;

— Ὁ κόμης!... ὁ ἰατρός!... Θὰ ἰδῆτε... καὶ θὰ ἐκπλαγῆτε!...

Ἰδοὺ ὅμως τὶ συνέβη.

Εἴτε συνεπείᾳ τοῦ ἐξοχικοῦ βίου, εἴτε ἐκ τῆς παρουσίας δεσποινίδος τινὸς ἥτις, ἐνῷ ἔγραφον, μ' ἐθεώρει διὰ ζεύγους θαυμασίων ὀφθαλμῶν—εἴτε ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας—καθ' ὁδὸν ἀπέθανεν εἷς τῶν ἡρώων μου, εἷς τῶν κυριωτέρων τοῦ μυθιστορήματός μου, συμπαθητικώτατον πρόσωπον, τοῦ ὁποίου εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην διὰ τὴν λύσιν. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία ἄλλη μοὶ ὑπελείπετο διέξοδος, ἀπεφάσισα νὰ τὸν... ἀναστήσω.

Ἡ ἔκπληξις ὑπῆρξε γενική... κατέστη σχεδὸν σκάνδαλον.

Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ οἰκογενειάρχης δὲν μοὶ ἀπέκρυψε τὴν ἔκπληξίν του, τὴν ὀργήν του διὰ τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην, ἥτις τῷ ἐφάνη αὐθαδεστάτη.

— Γνωρίζετε, κύριέ μου, — τῷ ἀπεκρίθην — ὅτι εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας αὐτὰ συμβαίνουσιν ἐνίοτε... Ἄλλως τε, ἠπατήθην...

— Πῶς;...

— Ἐνόμιζον ὅτι ὁ ἥρως μου ἀπεβίωσεν, καὶ ὅμως ἔζη...

— Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀστεῖον... εἶνε κακόηθες...

— Καθόλου... Ἀποδίδω τὴν ἐσφαλμένην εἴδησιν εἰς ρεπόρτερ πολὺ βιαστικὸν καὶ κακῶς πληροφορημένον.

Μήπως νομίζετε ὅτι, μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, εἰς τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην ἀπώλεσαν τὴν ἐμπιστοσύνην των εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας;

Παντάπασι!

Σήμερον ἀναγινώσκουσι ταὐτοχρόνως ἐννέα ἐπιφυλλίδας,

Ἐὰν τις θελήσῃ ν' ἀναλύσῃ τὴν κλίσιν ταύτην τῶν κυριῶν διὰ τὰς ἐπιφυλλίδας τῶν ἐφημερίδων, θὰ εὑρίσκετο εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν: εἶνε ἐκ τῶν γεγονότων ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἐξηγοῦνται, ἀλλὰ παρατηροῦνται μόνον.

Ἐκ τούτου ἴσως ἐξαρτᾶται, ὅτι ἡ συνεχὴς ἐκείνη διακοπὴ τῆς περιεργείας, τῶν ἐντυπώσεων καὶ τῶν συγκινήσεων, ἀνταποκρίνεται πληρέστατα εἰς τὴν νευρικὴν καὶ εὐμετάβλητον ἰδιοσυγκρασίας τῆς γυναικός, μετὰ τῆς ὁποίας συμφωνεῖ καθ' ὅλα.

Τίς ἠξεύρει;... Καὶ τοῦτο πιθανόν...

Βεβαίως, ἐν τῇ μανίᾳ ταύτῃ δέον νὰ ὑπάρχῃ ψυχο-φυσιολογικός τις λόγος, ὅστις ἐπὶ τοῦ παρόντος διαφεύγει, ἀλλ' ὃν θὰ ἐρευνήσω βραδύτερον μετ' ἐπιμονῆς, ἐρωτῶν περὶ τούτου πάσας τὰς ἀναγνωστρίας ἐπιφυλλίδων, ἃς γνωρίζω.

***

Ἠρώτησά ποτε κύριόν τινα ὁποῖα ἦσαν τὰ πράγματα, ἅτινα ἀνεγίγνωσκε μετὰ πλείονος εὐχαριστήσεως εἰς τὰς ἐφημερίδας.

— Τὰ τηλεγραφήματα, — μοὶ ἀπήντησε.

Ἦτο τραπεζίτης.

Ἠρώτησα ἕτερον.

— Τὸ κύριον ἄρθρον.

Ἦτο ἐπίδοξος βουλευτής.

Τρίτος τις, ἐρωτηθείς, μοὶ ἀπεκρίθη:

— Τὰ χρονικά.

Ἦτο ἐμποροϋπάλληλος.

Εἷς τέταρτος:

— Τὰ διάφορα.

Ἦτο γεροντοπαλλήκαρον.

Πέμπτος τις:

— Τὰ θεατρικά.

Ἦτο μία πέμπτη: ἐπίδοξος νύμφη, πολύφερνος, διὰ πολλῶν προτερημάτων κεκοσμημένη κτλ.

Ἐπὶ τέλους, κάποιος μὲ ἠρώτησεν:

— Ὑμεῖς δὲ, κύριε;

— Ἐγώ ;... Τοὺς γάμους, τοὺς θανάτους, καὶ τὰς ἐρωτικὰς ἐπιστολάς.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο — τὸ ληξιαρχικὸν — δύναται νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εἰς πλείστας διασκεδαστικωτάτας σκέψεις : περιέχει δὲ τρεῖς μεγάλας κατηγορίας : τοὺς γεννηθέντας, τοὺς ἀποβιώσαντας καὶ τοὺς νυμφευθέντας...

Ὅταν, λόγου χάριν, ἀναγιγνώσκετε ὅτι τὴν ἡμέραν τάδε ἐνεγράφησαν εἰς τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία ἑξήκοντα γεννήσεις, δύνασθε νὰ παραδοθῆτε εἰς ἀτελεύτητον σειρὰν συλλογισμῶν...

Μέχρις ἀπιστεύτου.

Δύνασθε, πρὸ παντὸς ἄλλου, νὰ εἰπῆτε εἰς τὸν ἑαυτόν σας :

Ο ἑξήκοντα οὗτοι νεογενεῖς θὰ ζῶσι ἢ θ' ἀποθάνωσι ;— Θὰ ὦσιν εὐτυχεῖς ἢ δυστυχεῖς ;...

Εἶτα δὲ ἑξήκοντα τέκνα ὑποθέτουσι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ἑκατὸν εἴκοσι... τοὐλάχιστον γονεῖς, δηλαδὴ ἑξήκοντα γάμους...

Ἕκαστον βρέφος ἔχει, ἢ εἶχε, τοὐλάχιστον τέσσαρας πάππους, δηλαδὴ ἄλλα διακόσια τεσσαράκοντα πρώσωπα συντελέσαντα εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἑξήκοντα ἐκείνων—καθὼς πρὸς παραγωγὴν τῶν διακοσίων τεσσαράκοντα ἐκείνων, συνειργάσθησαν ἄλλα χίλια τετρακόσια τεσσαράκοντα... Καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, μέχρις ἀορίστου...

Βλέπετε λοιπὸν ὅτι ἀπέραντοι ὁρίζοντες διανοίγονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας...

Τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τοὺς θανάτους καὶ τοὺς γάμους...

Οὗτοι δέ, πρὸ πάντων, ἀποτελοῦσιν ἀνεξάντλητον πηγὴν παρατηρήσεων καὶ σκέψεων.

Ἕκαστος γάμος προϋποτίθησι μίαν ἱστορίαν ἔρωτος .. ἑκάστη ἱστορία ἔρωτος ἐν μυθιστόρημα... ἕκαστον μυθιστόρημα τὶς ἠξεύρει πόσα περιέργα ἐπεισόδια.

Ὡς πρὸς τοὺς θανάτους δέ, ἔχουσιν, ἂν οὐχὶ ἄλλο, τὸ πλεονέκτημα νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν μνήμην μας τὸ εὐαγγελικώτατον ρητόν :

— Ὅποιος πίθανε, πέθανε... καὶ ὅποιος ζῇ, ζῇ....

Τῶν πάντων ὑπολογισθέντων, ἡ μετριοφρονεστάτη ἐκείνη μερὶς τῆς ἐφημερίδος, ἡ κατ' ἐπιφάνειαν ἀσήμαντος, ἡ ἀναγράφουσα τὰς ληξιαρχικὰς πράξεις, ἀποτελεῖ ἐξ ἐναντίας ὕψιστον δίδαγμα ἀνθρωπίνης φιλοσοφίας, κοινωνιολογικῆς μελέτης, πρακτικωτάτης ἰσότητος.

Ἐγνώρισα νεανίαν τινά, ὅστις ἀνεγίνωσκε πάντοτε πρεσεκτικώτατα τὰς γεννήσεις καὶ τὰς ἀποβιώσεις τῶν ἐφημερίδων τῆς πατρίδος του. Τὸν συνήντων συχνάκις εἰς τὸ καφεῖον, καὶ, συνομιλῶν μετ' ἐμοῦ, μοὶ ἀνεκοίνωσε τὴν μανίαν του ταύτην.

Ἡμέραν τινὰ εὑρέθημεν εἰς τὴν συνήθη θέσιν.

Μόλις ἔπιε τὸν καφέν του, ἔλαβε τὴν προσφιλῆ του ἐφημερίδα καὶ ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν.

Αἴφνης, ρίπτων τὴν ἐφημερίδα ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀναφωνεῖ :

— Ἀ .... ἐπὶ τέλους ,

Ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς ἐπιφωνήσεως ταύτης, τὸν ἐρωτῶ μετὰ ἐνδιαφέροντος :

— Τί συνέβη ;...

Καὶ ὁ νεανίας, ὡσεὶ θέλων νὰ μὲ παρηγορήσῃ :

— Ὤ , δὲν εἶνε τίποτε—μοὶ εἶπεν—ἀπέθανεν ὁ θεῖος μου.

Καὶ ἔσπευσε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ καφείου.

Ἰδοὺ λοιπόν, ὁποίαν ὠφέλειαν παρέχει ἡ ἀνάγνωσις τοῦ κεφαλαίου τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων εἰς τὰς ἐφημερίδας.

***

Ὡμίλησα καὶ περὶ ἐρωτικῶν ἐπιστολῶν.

Πιθανῶς, ἐνταῦθα, θὰ ἐρωτήσῃ τις τῶν ἀναγνωστῶν μου :

— Πῶς ; Δημοσιεύονται καὶ ἐρωτικαὶ ἐπιστολαὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας ;

— Μάλιστα... καὶ ἔτι χείρονα, ἐὰν τύχῃ...

Εἰς πολιτικήν τινα μεγαλόσχημον ἐφημερίδα ἀνέγνωσα τὴν γνώμην ταύτην :

— «Ὁ εὐφυὴς ἄνθρωπος ἀναγιγνώσκει πάντοτε »τὴν τετάρτην σελίδα τῆς ἐφημερίδος του »

Καὶ τῷ ὄντι, ὅταν ἀναγινώσκῃ τις τὴν τετάρτην σελίδα τῶν ἐφημερίδων, μανθάνει πλεῖστα ὡραῖα πράγματα.

Λάβετε, ἐπὶ παραδείγματι, τὸν Αἰῶνα τοῦ Μιλάνου τῆς 6 τρέχοντος, καὶ κάτωθι τῆς τετάρτης σελίδος, θὰ εὕρητε τὰς τέσσαρας ταύτας ἐπιστολάς, ἃς ἀντιγράφω :

— 1. «Ανε.— Ἀνεχώρησα τεθλιμμένος. Ἐπι»στολή σου ὑπῆρξε σκληρά, σιωπή σου ἀκαταλόγι»στος. Εἶμαι ἐν Λιβόρνῳ. Ἀναχωρήσω παρασκευὴν »θέσιν μου. Γράψον μοι.»

— 2. «Μυοσῶτις.—Ἔλαβον.Γράψον μοι μέ»σον ἀλληλογραφίας. Ἀναμένω... (Τὰ ὑπόλοιπα πα»ραλείπονται, ἅτε πολὺ οἰκιακά)».

— 3. «Γεράνιον.—Ἔλαβον : εὐχαριστῶ προ»θυμίαν.— Ἐλησμόνησαν Ἄ.— αὐτοὶ ὑπάγουσιν, »ἡμεῖς ὄχι.— Δεῖξέ μοι μέσον ὅπως γράψω. Γράψω »πέμπτην. Ἐνθυμοῦ παρελθόν »

— 4. «Κισσός 2 — Εὐχαριστῶ ἀνάμνησιν. »Εὔχομαι εὐτυχίαν καὶ ἐπιτυχίαν πόθων σας.»

Ἰδοὺ τέσσαρα μυθιστορήματα, ἴσως καὶ τέσσαρα δράματα, διότι πρόκειται προφανῶς περὶ ὀκτὼ προσώπων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἀλληλογραφῶσι φανερῶς, ἐπὶ ποινῇ νὰ ὑποστῶσιν ἐνοχλήσεις καὶ δυσαρεσκείας.

Σημειώσατε δὲ καλῶς, ὅτι ἐξέλεξα τυχαίως μεταξὺ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἥττον ἐνοχοποιητικῶν... Καὶ ὅμως, ἐκ τῆς δευτέρας ἠναγκάσθην νὰ περικόψω φράσεις τινάς, ἅτε οὖσας πολὺ οἰκείας.

Ἐννοεῖτε ; πολὺ οἰκείας.

Ἐκ τῶν ἐκμυστερεύσεων ἐκείνων δηλαδή, ἃς ἡ καρδία δικαιοῦται νὰ ποθήσῃ, ἡ γλῶσσα ὅμως δὲν πρέπει νὰ λέγῃ.

Ταῦτα ὅμως δὲν εἶνε τίποτε. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου τῶν εἰδοποιήσεων δύναταί τις νὰ πλέξῃ ὡραιοτάτας ραδιουργίας.

Δημοσιεύσατε,διὰ τῆς τετάρτης σελίδας τοῦ«Αἰῶνος» εἰδοποίησιν ἔχουσαν ὡς ἑξῆς περίπου :

— «Ζητεῖται νεᾶνις ὡραία καὶ ἀνεπτυγμένη, ἵνα »συντροφεύσῃ κύριον τινὰ μόνον. Ν' ἀποσταλῶσι »φωτογραφίαι, κτλ. ,»

Δὲν θὰ παρέλθωσι τρεῖς ἡμέραι καὶ θὰ λάβετε φωτογραφίας κατὰ δωδεκάδας, καὶ δὲν θὰ ἔχετε εἰμὴ τὴν δυσκολίαν τῆς ἐκλογῆς.

Ὡς βλέπετε, ἡ τετάρτη σελὶς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πολλά... δύναται καὶ ν' ἀνικαταστήσῃ τὸ βιβλίον ἐκεῖνο, ὅπερ ἐχρησίμευσε τόσον εἰς τὸν Παῦλον καὶ εἰς τὴν Φραγκῖσκαν...

Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς καλῆς χρήσεως αὐτῆς...

Ὁ Najac καὶ ὁ Hennequin συνέθεσαν, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὡραιότατον κῶμον. «Ταχυδρομεῖον εἰς τὴν τετάρτην σελίδα...»

Δὲν ἐξήντλησα ἀκόμη τὸ θέμα μου, ἀλλ' ἀναγκάζομαι ν' ἀναβάλω τὴν συνέχειαν αὐτοῦ εἰς τὸν προσεχῆ ἀριθμόν.

Ο ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ

Δρᾶμα εἰς μίαν πρᾶξιν

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἐρνέστου Δωδὲ)

—

Πρόσωπα

ΙΑΚΩΒΟΣ. — 50 ἐτῶν.
ΜΑΡΘΑ, σύζυγός του. — 28 ἐτῶν.
ΟΡΛΑΝΔΟΣ. — 26 ἐτῶν.
ΙΩΣΗΦ, ὑπηρέτης.

(Οἰκία ἐν χωρίῳ, οὐχὶ μακρὰν πεδίου μάχης. Αἴθουσα διεσκευασμένη μετά τινος κομψότητος. Εἰς ἀπόστασιν μιλίων τινων ἀντηχοῦσι τὰ τηλεβόλα. Πλησιάζει ἡ νύξ).

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Ἡ Μάρθα, ὀρθία παρὰ τῷ παραθύρῳ. Ὁ Ἰάκωβος εἰσέρχεται ἐκ τῆς θύρας τοῦ βάθους).

ΜΑΡΘΑ. Λοιπόν ; Τί νέα, Ἰάκωβε ;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Τίποτε ! Ἀλλὰ μάχονται δύο λεύγας μακρὰν ἀπ' ἐδῶ, καὶ περικυκλούμεθα πανταχόθεν.

ΜΑΡΘΑ. Περικυκλούμεθα ;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ὁ ἐχθρὸς ἐνεκατεστάθη εἰς τὸ χωρίον· πρὸ ὀλίγου δὲ ἐτουφέκισε δύο ἀπεσταλμένους μας ὡς κατασκόπους.

ΜΑΡΘΑ. Σὲ ἱκετεύω, Ἰάκωβε, μὴ ἐξέλθῃς.... Μία δυστυχία συμβαίνει τόσον εὔκολα !

ΙΑΚΩΒΟΣ (τείνων τὸ ὦς). Καὶ τὸ τηλεβόλον δὲν σιωπᾷ !...

ΜΑΡΘΑ. Πόσον αἷμα, θεέ μου ! Δυστυχεῖς στρατιῶται !

ΙΑΚΩΒΟΣ. Εἶνε ὀλιγώτερον ἀξιολύπητοι ἀπὸ ἡμᾶς. Πολεμοῦν διὰ τὴν πατρίδα, κάμνουν τὸ καθῆκόν των, τὸ καθῆκον πάντων. Ἐνίοτε. Μάρθα, ὀργίζομαι καὶ κατὰ σοῦ....

ΜΑΡΘΑ. Κατ' ἐμοῦ ;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ναί, διότι, ἐὰν δὲν ἦσο σύ, θὰ ἤμην καὶ ἐγὼ ἐκεῖ κάτω, μὲ τὸ τουφέκι εἰς χεῖρας, κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

ΜΑΡΘΑ. Ἐγὼ δὲ τί θὰ ἐγινόμην ;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Θὰ μ' ἐπερίμενες ἐδῶ.

ΜΑΡΘΑ. Καὶ ἂν δὲν ἐπέστρεφες ! Ἢ ἐὰν σ' ἐπανέφερον πληγωμένον ἢ νεκρόν ;... Ἄλλως τε, δὲν εἶσαι στρατιώτης.

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ὦ ! Μάρθα ! Στρατιώτης ἢ οὔ, αὕτη εἶνε ἡ ὥρα καθ' ἣν πάντες ὀφείλουν νὰ εἶνε διὰ τὴν πατρίδα των.

ΜΑΡΘΑ. Ναί, οἱ νέοι, οἱ ἰσχυροί... ἀλλά, εἰς τὴν ἡλικίαν σου !

ΙΑΚΩΒΟΣ. Πῶς ! Εἰς τὴν ἡλικίαν μου ; Μήπως εἰς τὰ πενῆντα ἔτη εἶνέ τις γέρων ; (Φέρων ζωηρῶς τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς καρδίας), Ἀχ !

ΜΑΡΘΑ. Βλέπεις ;... Ὑποφέρεις ἐκ τῆς συγκινήσεως, καὶ θέλεις νὰ πολεμήσῃς !...

ΙΑΚΩΒΟΣ (ἀπωθῶν αὐτὴν γλυκέως). Δὲν εἶνε τίποτε.

ΜΑΡΘΑ. Ἔχεις ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἡσυχίας, ἀναπαυτικῆς ζωῆς... Διὰ τοῦτο ἤθελον ν' ἀναχωρήσωμεν ὅτε ἦτο ἀκόμη καιρός...

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ν' ἀναχωρήσωμεν !... Καὶ ἠδυνάμην ;... Δὲν σοὶ ἀρκεῖ λοιπὸν ὅτι μ' ἔκαμες νὰ παραιτηθῶ τῶν σχεδίων μου ;

ΜΑΡΘΑ. Ἱπποτικὴ παραφροσύνη, ἀλλὰ παραφροσύνη Ἐπρόκειτο νὰ διοργανώσῃς σῶμα ἐθελοντῶν, νὰ ριφθῇς εἰς τὰ δάση καὶ νὰ πολεμήσῃς... Δὲν τὸ ἐπέτρεψα, καὶ ἔκαμα καλά.... Δὲν θὰ ἀντεῖχες οὔτε ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τοιαύτην ζωήν... Αἱ μακραὶ πορεῖαι, τὸ ψῦχος, ἡ πεῖνα θὰ σ' ἐφόνευον... Ἐὰν δὲ τὰ βάσανα θὰ ἐφείδοντο τῆς ζωῆς σου, δὲν θὰ ἐφείδετο ἐπίσης καὶ ὁ ἐχθρός... Ἰάκωβε, μὴ ἔσο ὠργισμένος κατ' ἐμοῦ δι' ὅσα μοὶ ἐνέπνευσεν ἡ πρὸς σὲ ἀγάπη μου... Δὲν παρημέλησα ὅμως τὸ καθῆκόν μου, οὔτε σὺ τὸ ἰδικόν σου... Ἡ ὑπόληψίς σου μοὶ εἶνε προσφιλὴς ὅσῳ καὶ ἡ ζωή σου, καὶ δὲν ἤθελον βεβαίως ὅπως ἡμέραν τινὰ ἐκεῖνοι, οἵτινες σὲ ἀγαποῦν καὶ σ' ἐκτιμοῦν, σὲ κατηγορήσωσι διότι ἔπραξες κακὰ καὶ σὲ δείξωσι διὰ τοῦ δακτύλου. Ἡ ἡλικία σου καὶ ἡ φιλάσθενος ὑγεία σου σ' ἐκράτησαν ἐδῶ, ἀλλὰ δὲν ἐδείχθης ἐγωϊστής, δὲν παρέστης ἀδιάφορος εἰς τὰς θλίψεις τῆς πατρίδος σου· ἡ δὲ οἰκία σου αὕτη πλήρης πληγωμένων, καὶ αἱ φροντίδες τὰς ὁποίας ἐπιδαψιλεύεις αὐτοῖς, θὰ ὁμιλήσωσι δυνατὰ περὶ τοῦ πατριωτισμοῦ σου, ἐὰν τις ἐτόλμα ν' ἀμφισβητήσῃ περὶ αὐτοῦ. Μὴ δὲν ἔχω δίκαιον ;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ἀφ' οὗ τὸ λέγεις σύ, οὐδεμίαν πλέον αἰσθάνομαι τύψιν συνειδότος.... (παῦσις). Δὲν θὰ σιωπήσῃ λοιπόν, τὸ κατηραμένον τοῦτο τηλεβόλον ; Ὦ ! πῶς ἤθελον νὰ μάθω τί συμβαίνει ! Ἀρκεῖ ἡ μάχη νὰ μὴ γίνῃ εἰς τὸ μέρος τοῦτο...

ΜΑΡΘΑ. Τί ἔχεις νὰ φοβῆσαι ; Ἡ οἰκία μας,

μεταβληθεῖσα εἰς νοσοκομεῖον, εἶνε οὐδέτερον ἔδαφος, τὸ ὁποῖον πάντες θὰ σεβασθοῦν.

ΙΑΚΩΒΟΣ. Τὶς εἰξεύρει!... Νικητὴς ἢ φεύγων. ὁ στρατιώτης ὅστις ἐπιστρέφει ἐκ τῆς μάχης καὶ τοῦ ὁποίου αἱ χεῖρες εἶνε ἀκόμη μαῦραι ἀπὸ τὴν πυρίτιδα ἢ κόκκιναι ἀπὸ τὸ αἷμα, δὲν αἰσθάνεται εὐκόλως τὴν εὐπλαγχνίαν, καί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐὰν μὲν κρυόνῃ, πυροπολεῖ... ἐὰν δὲ πεινᾷ λεηλατεῖ... Εἶνε ὁ πόλεμος!

ΜΑΡΘΑ. Θὰ διαφύγωμεν τοὺς κινδύνους τούτους. Καὶ θὰ εἶνε ἁπλῆ δικαιοσύνη... Μὴ δὲν εἴχομεν καὶ ἡμεῖς τὸ μέρος μας τῶν θλίψεων καὶ τῶν ἠθικῶν δυστυχημάτων! Ἡ ἄγνοια ἐν ᾗ διατελοῦμεν τῶν συμβαινόντων, τὸ θέαμα τόσων δυστυχιῶν, ἡ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τόσα προσφιλῆ ὄντα...

ΙΑΚΩΒΟΣ (σκεπτικός). Εἶνε ἀληθές...

ΜΑΡΘΑ. Καὶ ἔπειτα, ἡ θέα τῶν πληγωμένων ἐκείνων!... Πρὸ ὀλίγου μετέβην εἰς τὸ θερμοκήπιον διὰ νὰ φέρω ξαντὰ καὶ ταινίας εἰς τὸν ἰατρόν. Ἦσαν ἐκεῖ τριάκοντα περίπου πληγωμένοι, ἐξηπλωμένοι ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου, ἐπὶ τῶν στρωμάτων καὶ τοῦ ἀχύρου, ἐσχισμένοι τὰς ἐσθῆτας, ρυπαροὶ ἐκ τῆς λάσπης, αἱματωμένοι τὸ πρόσωπον. ὁλολύζοντες... Τί λυπηρὰ σκηνή!

ΙΑΚΩΒΟΣ. Δὲν ἔμεινες, βεβαίως;

ΜΑΡΘΑ. Ὁ ἰατρὸς δὲν ἤξευρε πλέον τί νὰ κάμῃ. Ὁ ἕνας τὸν ἐφώναζεν ἀπ' ἐδῶ, ὁ ἄλλος ἀπ' ἐκεῖ... Ἐπρόκειτο δὲ νὰ κάμῃ σπουδαίαν ἐγχείρησιν... Τὸν ἐβοήθησα.

ΙΑΚΩΒΟΣ (συγκεκινημένος). Ἀγαπητή μου!...

ΜΑΡΘΑ. Ὁ πάσχων ἦτο νεανίας δεκαοκτὼ μόλις ἐτῶν, παιδίον σχεδόν. Ὅτε ὁ ἰατρὸς τὸν ἐπλησίασεν, ὁ πληγωμένος μὲ εἶδεν.... Ἐγνώριζεν ἤδη τὴν τύχην του... Ὁ πυρετὸς καὶ ὁ φόβος εἶχον διαστείλῃ τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν του... ὅταν μὲ εἶδε, οἱ ὀφθαλμοί του ἔγειναν ἀκόμη μεγαλείτεροι.— Θὰ σᾶς ἀποκοιμήσω. φίλε μου. τῷ εἶπεν ὁ ἰατρός, καὶ οὕτω δὲν θὰ ὑποφέρετε διόλου. Τὸ αἷμα ἀνῆθεν εἰς τὸ ὠχρὸν μέτωπον τοῦ δυστυχοῦς, ὡσεὶ δὲ ἡ παρουσία μου ἐξήγερε τὴν φιλοτιμίαν του, ἀνέκραξε: — Νὰ μὲ ἀποκοιμήσητε; Οὐδέποτε! Θέλω νὰ ἴδω πῶς θὰ κάμητε. Ἡ ἐγχείρησις δὲν ὑπῆρξε μακρὰ, ὅτε ὅμως ἐτελείωσεν, ὁ δυστυχὴς ἦτο ἐξηντλημένος· — Ζήτω ἡ Γαλλία! ἀνέκραξε καὶ ἐλειποθύμησεν.

ΙΑΚΩΚΟΣ. Ἔχεις μεγαλητέραν δύναμιν ἀφ' ὅσην ὑπέθετον.

ΜΑΡΘΑ. Ὦ! ἂν εἶχες καὶ σὺ ὅσην ἐγώ, δὲν θὰ σ' ἔβλεπον τόσον τεθλιμμένον.

ΙΑΚΩΒΟΣ. Καὶ πῶς νὰ μὴ εἶμαι τεθλιμμένος; Ἡ πατρὶς κινδυνεύει! ἡττᾶται!

ΜΑΡΘΑ. Ὄχι, ὄχι· ἡ θλίψις, περὶ τῆς ὁποίας σοὶ ὁμιλῶ, ἔχει ἄλλην αἰτίαν...

ΙΑΚΩΒΟΣ. Τί λέγεις, Μάρθα;

ΜΑΡΘΑ. Τὴν ἀλήθειαν.

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ἀπατᾶσαι.

ΜΑΡΘΑ. Ἰάκωβε, σὺ ἔχεις ἕνα μυστικόν. Δὲν εἶνε σήμερον ποῦ τὸ ἐννοῶ. Τὸ ἐνόησα πρὸ ἑνὸς ἔτους, πρὶν ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος. Δὲν ἀγαπᾷς πλέον τὴν μικράν σου Μάρθαν;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Δὲν σ' ἀγαπῶ πλέον;... Καὶ διατί νὰ μὴ σὲ ἀγαπῶ;... Μὴ δὲν εἶσαι ἡ ζωή μου; Δὲν μοὶ ὀφείλῃς τὰ πάντα; Δὲν σ' ἔσωσα, ὀρφανὴν καὶ ἀσθενῆ ἀπὸ τὸν θάνατον; Δὲν ὑπῆρξα διδάσκαλός σου καὶ πατήρ; Δὲν σὲ περιέβαλα δι' ἀνέσεως καὶ ὑπολήψεως, δίδων σοι τὸ ὄνομά μου καὶ τὰ πλούτη μου; Δὲν σὲ κατέστησα εὐτυχῆ δι' ὅλης τῆς ἀγάπης τῆς ψυχῆς μου;... Δὲν σ' ἀγαπῶ!... Εἰπὲ καλλίτερον ὅτι σ' ἀγαπῶ παραπολύ!...

ΜΑΡΘΑ. Ὦ! τοῦτο δὲν θὰ τὸ εἴπω ποτέ, Ἰάκωβέ μου!

ΙΑΚΩΒΟΣ. Σὲ ἀγαπῶ ὅπως ὁ καλλιτέχνης ἀγαπᾷ τὸ ἔργον του, καὶ ὅτε, πρὸ δέκα ἤδη ἐτῶν, καίτοι μεγάλη ὑπῆρχε μεταξὺ ἡμῶν διαφορὰ ἡλικίας, ἐδέχθης νὰ θέσῃς τὴν χεῖρά σου ἐντὸς τῆς ἰδικῆς μου, διὰ νὰ πληρώσῃς, ὡς ἔλεγες, διὰ τοῦ δώρου τοῦ ἑαυτοῦ σου, τὰς φροντίδας, δι' ὧν περιέβαλα τὴν παιδικήν σου ἡλικίαν, μοὶ ἐνέπνευσες φλογερὸν καὶ ἀληθῆ ἔρωτα, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ σβεσθῇ εἰμὴ μετὰ τῆς ζωῆς μου.

ΜΑΡΘΑ. Ἀλλά, τότε, ἀφ' οὗ καὶ ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ, ποία εἶνε λοιπὸν ἡ αἰτία τῆς θλίψεώς σου; Ἔχεις τὶ νὰ μ' ἐπιπλήξῃς;

ΙΑΚΩΒΟΣ (ἀνασκιρτῶν). Νὰ σ'ἐπιπλήξω! Διατί Μάρθα, τοιαύτην ἐρώτησιν;

ΜΑΡΘΑ (τεταραγμένη). Ζητῶ...

ΙΑΚΩΒΟΣ (σοβαρῶς). Ἐγὼ δὲν ζητῶ· ἐὰν εἶμαι λυπημένος, τὰ γεγονότα, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ζῶμεν, ἐξηγοῦσι τὴν θλίψιν μου...

ΜΑΡΘΑ· Τὸ καταλαμβάνω· ἀλλὰ μὲ βεβαιοῖς, ὅτι αὕτη εἶνε ἡ μόνη αἰτία;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Σοὶ τὸ βεβαιῶ.

ΜΑΡΘΑ. Καὶ ὅτι μὲ ἀγαπᾷς πάντοτε;

ΙΑΚΩΒΟΣ. Ὅτι σὲ ἀγαπῶ πάντοτε.

ΜΑΡΘΑ (κατ' ἰδίαν) Δὲν θὰ μάθω τίποτε. (Θεωρεῖ ἐκ τοῦ πρὸς ἀριστερὰν παραθύρου) Θεέ μου!

ΙΑΚΩΒΟΣ. Τί συμβαίνει;... Πάλιν πληγωμένοι;... Δυστυχεῖς νέοι!

ΜΑΡΘΑ. Τρέχω νὰ τοὺς παραλάβω.

ΙΑΚΩΒΟΣ. Πήγαινε, φιλτάτη μου· ἔρχομαι ἀμέσως. (Ἡ Μάρθα ἐξέρχεται).

(ἀκολουθεῖ)

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΒΑΡΒΑΡΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

—

Ὁ Παινιεὺς λέγει που, ὅτι «Ὃ βούλεται ἕκαστος καὶ οἴεται, τὰ δὲ σφάλματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκε». Πάμπολλα παραδείγματα καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν βίου ἐπικυροῦσι τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν. Ἓν δὲ, ἀξιολογώτατον, παρέχει ἡμῖν ὁ φιλόπονος βιβλιοδίρης κ. Σάθας, πειρώμενος ἐν δυσὶ προλόγοις, ἐν τῷ τοῦ Α'. καὶ ἐν τῷ τοῦ Ζ'. τόμου τῶν Μνημείων τῆς Ἑλλην. Ἱστορίας, νὰ ἐκτρίψῃ τὴν ἐκ τῆς εἰσβολῆς καὶ ἐγκαταστάσεως Σλαύων ἐν Ἑλλάδι προσγενομένην ἡμῖν κηλῖδα, καὶ νὰ ἀποδείξῃ, ἀντὶ Σλαύων, Ἀλβανοὺς τοὺς ἐγκατασταθέντας.

Ἂν καὶ τὸ καθῆκον τοῦ ἱστορικοῦ δὲν εἶνε νὰ ἀποπλύνῃ ἐθνικὰς κηλῖδας (καὶ ἂν ἦσαν ἀναμφισβητήτως τοιαῦται), ἀλλὰ νὰ παριστᾷ πιστῶς καὶ ἀμερολήπτως τὰ πράγματα τοιαῦτα, ὁποῖα ἔλαβον χώραν, πάλιν ἠθέλομεν εὕρει συγγνωστὴν τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ ἱστορικοῦ εἰς ἀπολογητὴν, πρὸς τὴν εὐγένειαν τῶν ἐλατηρίων ἀποβλέποντες, ἂν δὲν κατενοοῦμεν ὅτι ὁ πολὺς ζῆλος τοῦ κ. Σάθα πρὸς ἀπόπλυσιν τῆς ἐθνικῆς κηλῖδος, διετέθη μᾶλλον πρὸς κηλίδωσιν τοῦ ὅ,τι ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ — πιθανῶς ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ — ἐξέπλυνον.

Διότι, ὅτι ἀπὸ τοῦ ΣΤ'. ἤδη αἰῶνος ἐγκατεστάθησαν ἐν Ἑλλάδι Σλαῦοι ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀβάρων, τοῦτο ἀπεδείχθη ἡλίου φαεινότερον ὑπὸ τοῦ Ὀπρίου καὶ τοῦ ἡμετέρου κ. Παπαρρηγοπούλου, ὅτι ἦτο μία mystification ἐξ ἐκείνων, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐλαστικότης τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς γραφίδος τοῦ Φαλμεράϋερ ἐθαυματούργησεν. Αἱ δὲ μαρτυρίαι τοῦ Φαλγρίουκαὶ τοῦ πατριάρχου Νικολάου ἀπεδείχθησαν ὑπ' αὐτῶν τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀνεμιαῖαι.

Τῶν ἀνδρῶν τούτων γνωρίζει, λέγει, ὁ κ. Σάθας τὰς προσενεχθείσας περὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐπιστήμην. Φαίνεται δὲ, ὅτι τὰς γνωρίζει ἐξ ἀκοῆς μᾶλλον ἢ ἐκ μελέτης τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν· διότι, ἄλλως δὲν εἶνε καταληπτόν, πῶς ἀναλαμβάνει τὴν θεωρίαν τοῦ Φαλμεράϋερ, χωρὶς νὰ πειραθῇ νὰ ἀναιρέσῃ τὰ κατ' αὐτῆς ἐπιχειρήματα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, χωρὶς κἂν νὰ μνημονεύῃ οὐδαμοῦ ἐκείνων, ὡς ἐξενεγκόντων ἐναντίαν ἀπόφανσιν.

Ἐφ' ὅσον ὁ κ. Σάθας δὲν εὐδοκήσῃ νὰ ἀνασκευάσῃ τὰς τοῦ Ὀπρίου καὶ Παπαρρηγοπούλου ἀνασκευὰς τῆς θεωρίας τοῦ Φαλμεράϋερ, δικαιούμεθα νὰ ὑπολαμβάνωμεν αὐτὰς ἰσχυούσας, καὶ θὰ ἦτο μάταιον νὰ ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα κατὰ τοῦ κ. Σάθα. ὅσα ἐκεῖνοι ἀπέδειξαν κατὰ τοῦ Φαλμεράϋερ. Μεταβαίνομεν λοιπὸν ἀμέσως εἰς τὴν διακωδώνισιν τῶν μαρτυριῶν, ὅσας ὁ κ. Σάθας ἐπικαλεῖται πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θέματός του. Χάριν δὲ τοῦ εὐσυνόπτου διαστέλλομεν τέσσαρα μερικὰ θέματα, ὧν μᾶς παρέχει ὁ κ. Σάθας ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν.

Α'. Θέμα. Μεταξὺ τῶν ὑπηκόων τοῦ Χαγάνου, λέγει ὁ κ. Σάθας, ἦσαν καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον καταδράμει τὴν Μακεδονίαν καὶ προχωρήσει μέχρι Πελοποννήσου.

Μαρτυρικὴ ἀπόδειξις. Ἵνα ἐννοήσῃ τις, λέγει ὁ κ. Σάθας, ὅτι οἱ καταδρομεῖς οὗτοι δὲν ἦσαν ξένοι, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἀπῄτουν (exigeaient) παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὰς πόλεις τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς ὡς πατρικὸν κλῆρον (de droit patrimonial).

Παρατήρησις. Ἂν ὑπάρχῃ τῷ ὄντι τοιαύτη μαρτυρία περὶ τῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον εἰσβαλόντων, ὁποίαν ἀνωτέρω παρεθέσαμεν ὑπ' εὐθύνην τοῦ κ. Σάθα, αὕτη ἀποδεικνύει, ὅτι πολὺ πλέον ἢ ὅσον καὶ ὁ κ. Σάθας προτίθεται νὰ ἀποδείξῃ, ἀποδεικνύει οὐχὶ Ἀλβανοὺς ἐπιδραμόντας (ὧν τὸ ὁμόφυλον δύναται ἴσως ὁ κ. Σάθας τοῦ ΙΘ' αἰῶνος νὰ ἀποδείξῃ τετραγωνικῶς, ἀλλὰ βεβαίως οἱ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος ὡς λύκοι καὶ πρόβατα ἀπέναντι ἀλλήλων ἱστάμενοι, οὐδὲ κἂν ὠνειρεύθησαν), ἀλλ' οἷον κάθοδόν τινα Ἡρακλειδῶν, ἢ διὰ νὰ εἴπωμεν οἰκειότερον, κάθοδον τῶν Ἑβραίων ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων των. Καὶ τῷ ὄντι, τοιοῦτόν τι μᾶς διηγεῖται ὁ βιογράφος τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, παρ' οὗ παρέλαβεν ὁ κ. Σάθας τὴν ἀνωτέρω μαρτυρίαν. Ἀλλ' ὁ κ. Σάθας, ἂν δὲν νηπιάζῃ αὐτὸς, φαίνεται ὅτι γράφει τὰ βιβλία του χάριν νηπίων ἀνικάνων νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὰς πηγὰς καὶ νὰ ἐλέγξωσι τὰς παραποιήσεις του. Διότι, ἰδοὺ τί γράφει ἐν συνόψει ὁ βιογράφος τοῦ Ἁγ. Δημητρίου. Ὁ Χαγάνος, πορθήσας τὰς ἐπαρχίας τοῦ Ἰλλυρικοῦ, τουτέστι τῆς Πανονίας, Δακίας, Δαρδανίας, Μοισίας, Τριβάλεως, Ροδόπης, Θράκης καὶ τῆς πρὸς τὸ Μακρὸν Τεῖχος (ἐξωθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως) χώρας, ἀπήγαγε τοὺς λαοὺς αἰχμαλώτους πέραν τοῦ Δουνάβεως. Ἐκεῖ δὲ, ἐπιμιγέντων τούτων μετὰ Βουλγάρων καὶ Ἀβάρων καὶ ἄλλων ἐθνικῶν, προῆλθε νέος λαὸς πάμπολυς, καὶ πατὴρ διηγεῖτο παισὶ τὴν ἀληθῆ πατρίδα των. Μετὰ ἑξήκοντα ἔτη, ὁ λαὸς οὗτος ἀπεστάτησεν ἀπὸ τῶν Ἀβάρων, καὶ φεύγουσιν, ὥς ποτε οἱ Ἑβραῖοι ἐξ Αἰγύπτου, δι' ἐπιθυμίαν τῶν πατρώων πόλεων· καὶ διαβάντες τὸν Δούναβιν ἔρχονται εἰς τὰ πρὸς ἡμᾶς (τὴν Θεσσαλονίκην) μέρη, κρατοῦσι τὸν Κεραμήσιον Κάμπον καὶ ἐκεῖ ἐγκατασταθέντες τὰς πατρίους ἠτοῦντο πόλεις, καὶ μάλιστα οἱ τῆς ὀρθοδόξου καθεστῶτες πίστεως, οἱ μὲν τὴν καθ' ἡμᾶς μαρτυροφύλακτον τῶν Θεσσαλονικέων πόλιν, ἄλλοι τὴν πανευδαίμονα καὶ βασιλίδα τῶν πόλεων, ἕτεροι δὲ τὰς ἀπομεινάσας τῆς Θράκης πόλεις». Οὕτω σαφῶς ὄντων δεδηλωμένων τῶν τόπων, εἶνε ἄπορον, τίνι ἀδείᾳ χρώμενος ὁ κ. Σάθας, ἠδυνήθη νὰ μεταφέρῃ τὴν σκηνὴν τῶν περὶ τὰς χώρας τοῦ Αἵμου δρωμένων εἰς τὴν Πελοπόννησον. Ὡσαύτως μόνος ὁ κ. Σάθας θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς εἴπῃ, πῶς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι exigeaient de droit patrimonial (ὡς μεταφράζει) πόλεις ὡς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Β'. Θέμα. Περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ μυστηριώδους τούτου λαοῦ (διατί μυστηριώδης;) λέγει ὁ κ. Σάθας, Βυζάντιοι καὶ Πελοποννήσιοι οὐδέποτε συνεφώνησαν. Ἐν ᾧ οἱ Ἕλληνες ἐθεώρουν τοὺς καταδρομεῖς τούτους ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἐλευθερωτάς, ἡ αὐτοκρατορικὴ Αὐλὴ τοὐναντίον ἐθεώρει τοὺς βαρβάρους τούτους ὡς ἀποτρόπαια ὄντα, ἅτινα ἀνήρπασαν ἀπὸ τῆς ἐπικρατείας μίαν τῶν πλουσιωτάτων ἐπαρχιῶν (δηλ. τὴν Πελοπόννησον).

Μαρτυρικὴ ἀπόδειξις. Ὁ Πορφυρογέννητος κατεξανίσταται κατὰ τῶν Πελοποννησίων τούτων, οἵτινες εἶχον ὑποδουλωθῆ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ ἐξ ἐλευθέρων ἐγένοντο δοῦλοι.

Παρατήρησις Α'. Ὁ Πορφυρογέννητος, κ. Σάθα, κατεξανίσταται κατὰ βαρβάρων, οἵτινες ἀνήρπασαν μίαν των ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους του, ἢ κατ' αὐτῶν τῶν ὄντων ἢ νομιζομένων αὐτοχθόνων Πελοποννη-

σίων ; Τίνας τάχα λέγει ὑποδουλωθέντας ὑπὸ τοὺς Ρωμαίους ; ἆρά γε τοὺς κατὰ τὸν ΣΤ' αἰῶνα εἰσβαλόντας Ἀλβανούς ; Τῆς αὐτῆς ἀξίας εἶνε καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ παρατιθέμεναι μαρτυρίαι. Περὶ μυστηριώδους λαοῦ, ἀναρπάσαντος μίαν ἐπαρχίαν, δηλ. τὴν Πελοπόννησον, οὐδεὶς ἐν αὐταῖς λόγος.

Παρατήρησις Β'. Περιεμένομεν ν' ἀναγνώσωμεν μαρτυρίας καὶ ἀποδείξεις, ἔστω καὶ ὁμοίας ἀξίας, καὶ περὶ τοῦ ἄλλου ἡμίσεος τοῦ θέματος τοῦ κ. Σάθα, ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι ἐθεώρουν τοὺς καταδρομεῖς τούτους ὡς ἀδελφοὺς καὶ ἐλευθερωτάς. Ἀλλ' ὁ κ. Σάθας μᾶς ἀφίνει ἐνταῦθα εἰς τὸ σκότος.

Γ'. Θέμα. Ὁ μυστηριώδης οὗτος λαὸς, προβαίνει διδάσκων ὁ κ. Σάθας, ἀνεγνώριζε μέχρι τέλους τοῦ Η'. αἰῶνος τὴν ἐπικυριαρχίαν τῶν ἐν Οὐγγαρίᾳ Ἀβάρων. Διὰ τοῦτο βλέπομεν, λέγει, αὐτοὺς τρέμοντας ὑπὸ φόβου ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ἥττης αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Μ. Καρόλου.

Μαρτυρικαὶ ἀποδείξεις. Μοναχός τις Jagallensis, «De rebus bellicis Caroli Magni» λέγει τάδε : De Macedonibus autem vel Achivis quid dicam ; Qui jam jam magnitudinem ve-tram plus se fluctibus opressuram pavitant ;

Παρατήρησις. Μακεδόνες καὶ Ἀχαιοὶ ἐνταῦθα εἶνε, κατὰ τὸν κ. Σάθαν, οἱ ἐν Πελοποννήσῳ Ἀλβανοί. Καὶ πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης του, μᾶς παραπέμπει εἰς τινα Poëtam Saxonem, ὅστις ὀνομάζει Ἀχαιοὺς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀχαΐας (qui appelle aussi Achivi les habitants de l'Achaïe). Κατὰ τῆς λογικῆς τοιούτων ἀποδείξεων τί ἔχει τις νὰ ἀντείπῃ ;

Δ'. Θέμα. Τέλος ὁ μυστηριώδης οὗτος λαὸς ἀπολύπτεται ὅτι εἶνε οἱ ὁμόφυλοί μας Ἀλβανοί.

Μαρτυρικαὶ ἀποδείξεις. Ὁ Σύρος χρονογράφος Ἀβουλφαράγιος ἢ Βαρ-Ἑβραῖος ὀνομάζει τοὺς ὑπὸ Σταυρακίου (783 μ. Χ.) αἰχμαλωτισθέντας ἐν Πελοποννήσῳ βαρβάρους οὐχὶ Σκλαβίνους ἢ Σθλαβίνους, ὡς ἅπαντες οἱ γνωστοὶ Βυζάντιοι χρονογράφοι (εἶνε αἱ λέξεις τοῦ κ. Σάθα) ἀλλ' Ἄραβας. Τοῦτο τὸ ὄνομα τῶν Ἀβάρων εἶνε δάνειον. Ὁ Χαλκοκονδύλης (τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος) μᾶς ἀποκαλύπτει τὸ ἀληθὲς αὐτῶν ὄνομα· διότι λέγει που, ὅτι κατὰ τὴν Ἀχαΐαν Ἀραβᾶτοι ᾤκουν ἄνδρες Ἀλβανοί. Ἄρα οἱ Σθλαβῖνοι, ἢ Ἄβαρες, ἢ Ἄραβες ἦσαν Ἀλβανοί. Ὅ ἔδει δεῖξαι.

Παρατήρησις. Ἦτο χρόνος ὅτε προετίθετο ὁ Παράδεισος καὶ ἡ Κόλασις ἄθλα εἰς λογοπαίγνια. Ἰδοὺ καὶ σήμερον κινδυνεύει νὰ ἐξαρτᾶται ἡ ἐθνικότης μας, καὶ ἡ θρησκεία δὲ τῶν πατέρων μας, ὡς θὰ δείξωμεν ἄλλοτε, ἐκ λογοπαιγνίων τοῦ κ. Σάθα. Ἀλλ' ἂν ἀρέσκηται παίζων ἢ ἐμπαίζων ὁ κ. Σάθας, ἡμεῖς δὲν θὰ τὸν μιμηθῶμεν, προκειμένης οὕτω σοβαρᾶς ὑποθέσεως. Τρία τινὰ δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ πρὸς ἑρμηνείαν τῆς παραδόξου μαρτυρίας τοῦ Σύρου χρονογράφου : equae (Peloponnesus dudum Arabum erat» ἢ ὅτι ὁ Βαρ - Ἑβραῖος ἐπίστευεν, ὅτι οἱ Ἄραβες πράγματι εἶχον κατάσχει τὴν Πελοπόννησον, ἢ ὅτι ἔγραψε· αὐτὸς Abarum καὶ οἱ ἀντιγραφεῖς παρεποίησαν εἰς τὸ γνωστότερον Arabum, ἢ ὅτι, τέλος, κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους οἱ Ἄβαρες ὠνομάζοντο καὶ Ἄραβες. Τοῦτο, τὸ πάντων ἀπιθανώτατον, παραδέχεται ὁ κ. Σάθας, μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν εὐκολίας περὶ τὴν μεταχείρησιν ἱστορικῶν τεκμηρίων· μᾶς διδάσκει δὲ προσέτι, ὅτι ὁ Βαρ-Ἑβραῖος ἐγνώριζε τοὺς ἀληθεῖς Ἄραβας. (Ὥστε καὶ οἱ Ἄβαρες ἦσαν Ἄραβες, ἀλλ' ὄχι ἀληθεῖς). Ἀλλ' ἴσα ἴσα διότι ἐγνώριζε τοὺς ἀληθεῖς Ἄραβας, εἶνε νοητὸν ὅτι θὰ ὠνόμαζε διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος λαὸν ἥκιστα γνωστὸν ὑπὸ τοῦτο τὸ ὄνομα, ἄνευ διακριτικοῦ τινος ἐπιθέτου ; Εἶνε γνωστὸν, ὅτι ἐκ τῶν πολλῶν Ὀλύμπων, τὸ μέγα τῶν Θεῶν κατοικητήριον ὠνομάζετο ἁπλῶς Ὄλυμπος, πᾶς δὲ ἄλλος ἐλάμβανε τὸ διακριτικόν του ἐπίθετον, οἷον Ὄλυμπος ὁ Μίσιος, ὁ Λαυρεωτικὸς κτλ. Ὡσαύτως ἐλέγετο, Λοκροὶ οἱ Ἐπιζεφύριοι, Ἐπίδαυρος ἡ Λιμηρά. Ὁμοίως Frankfurt am Mein, Châlons-sur-Marne, καὶ μυρία ἄλλα. Ὁ Βαρ-Ἑβραῖος λοιπὸν δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ, ἄνευ δεινῆς συγχύσεως, ἁπλῶς Ἄραβας, ἵνα δηλώσῃ τοὺς Ἄβαρας. Μένουσι λοιπὸν αἱ δύο ἄλλαι ὑποθέσεις, ἀμφότεραι ἐπίσης πιθαναί, ἡ μὲν διὰ τὴν ἄγνοιαν αὐτοῦ τοῦ χρονογράφου, ἡ δὲ διὰ τὴν τῶν ἀντιγραφέων ἄγνοιαν ἢ παραδρομήν. Ἀλλ' οὕτως ἡ θεωρία τοῦ κ. Σάθα διαρρηγνύεται ὡς πομφόλυξ, οὐδενὸς πλέον ὑπάρχοντος συνδέσμου μεταξὺ Ἀβάρων καὶ Ἀραβαίων Ἀλβανῶν.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΩΡΑΙΤΗΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΡΟΖΕΤΟΥ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδγάρδου Πόε. Μετάφρ. Κ. Ι. Πρασσᾶ)

(Συνέχεια)

—

«Ἤδη πρέπει νὰ τραπῶμεν πρὸς ἄλλας ἐρεύνας. Παρετηρήσατε, ὅτι τὸ πτῶμα πολὺ ἀμελῶς ἐξητάσθη. Ἀναμφιβόλως, ἄνευ δυσχερείας ἀνεγνωρίσθη ἡ ταυτότης αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀπολεσθεῖσαν Μαρίαν· ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ ἄλλα πρὸς ἐξέτασιν ἀντικείμενα. Τὸ σῶμα ἦτο ὁπωσδήποτε ἀπογεγυμνωμένον; Ἡ μακαρῖτις ἐφόρει κοσμήματα ὁπόταν ἐγκατέλιπε τὴν οἰκίαν; Καὶ ἐὰν ἐφόρει τοιαῦτα, ἀνευρέθησαν ἐπὶ τοῦ πτώματος; Τὰ σημαντικὰ ταῦτα ζητήματα ἀπολύτως παραμελήθησαν ἐν τῇ ἀνακρίσει, ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα ἴσης ἀξίας, ἐφ' ὧν δὲν ἐδόθη ποσῶς προσοχή. Θὰ προσπαθήσωμεν δι' ἀτομικῆς ἐρεύνης νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν. Ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν ἐκ νέου τὰ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν τοῦ κ. Εὐσταθίου. Δὲν τρέφω τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν πρὸς τὸ ἄτομον τοῦτο, ἀλλὰ πρέπει ἡ ἐξέτασις ἡμῶν νὰ προβῇ μεθοδικῶς. Θὰ ἐξετάσωμεν αὐστηρῶς τὸ κῦρος τῶν καταθέσεων τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ μέρη εἰς ἃ ἐκεῖνος ἐθεάθη τὴν κυριακήν· αἱ ἔγγραφοι αὗται μαρτυρίαι συμβαίνει πολλάκις νὰ ἐξαπατῶσιν.

Ἐὰν ὅμως εὕρωμεν αὐτὰς ἀληθεῖς; θ' ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὸν Εὐσταθίου, ὡς οὐδὲν κοινὸν ἔχοντα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Ἡ αὐτοκτονία του, ἐν ᾗ περιπτώσει ἀποδειχθῇ δόλος τις εἰς τὰ πρακτικὰ, θὰ ἐνδυναμώσῃ πολὺ τὰς κατ' αὐτοῦ ὑπονοίας· ἐν ἐναντίᾳ ὅμως περιπτώσει, οὐδὲν τὸ παράδοξον παρέχει αὕτη, ὅπερ ν' ἀναγκάσῃ ἡμᾶς νὰ ὑπερπηδήσωμεν τὴν συνήθη ἀνάλυσιν.

«Ἐν τῇ πορείᾳ ἣν ἤδη σοὶ προτείνω, θὰ χωρίσωμεν κατὰ μέρος τὰ ἐσωτερικὰ στοιχεῖα τοῦ δράματος καὶ θὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς αὐτοῦ ὄψεως. Εἰς τοιούτου εἴδους ἐρεύνας συχνάκις κάμνει τις τὸ λάθος νὰ περιορίζῃ τὴν ἐξέτασίν του εἰς τὰ ἄμεσα γεγονότα καὶ νὰ περιφρονῇ ἀπολύτως τὰ συγγενῆ ἢ ἐπουσιώδη. Αὕτη εἶνε ἡ ἀθλία ἕξις τῶν ποινικῶν δικαστηρίων, περιοριζομένων εἰς τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως φαινόμενον. Ἡ πεῖρα ἐν τούτοις ἀπέδειξε, καὶ φιλοσοφία ἀληθὴς θ' ἀποδεικνύῃ πάντοτε, ὅτι μέγα μέρος τῆς ἀληθείας, τὸ μᾶλλον ἴσως ἀξιόλογον, πηγάζει ἐκ τῶν στοιχείων ἅτινα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ἄσχετα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Διὰ τοῦ πνεύματος, ἵνα μὴ εἴπω δι' αὐτοῦ τοῦ γράμματος, τοῦ ἀξιώματος τούτου, ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη κατήντησε νὰ κάμῃ τοὺς ὑπολογισμοὺς ἐπὶ τοῦ ἀπροόπτου. Ἀλλὰ μὴ τυχὸν δὲν μὲ ἐνόησες καλῶς; Ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης δεικνύει ἡμῖν διὰ τρόπου τόσον συνεχοῦς, ὅτι εἰς γεγονότα συνεχῆ, τυχαῖα καὶ ἐπουσιώδη, ὀφείλομεν τὰς πλέον πολυαρίθμους καὶ πολυτίμους ἡμῶν ἀνακαλύψεις, ὅτι κατέστη ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ὅπως φθάσωμεν εἰς σημεῖον τι ἐπιτυχίας, νὰ κάμωμεν πᾶσαν δυνατὴν ἀνάλυσιν ἐπὶ τῶν ἐκ τύχης προκυπτόντων γεγονότων, καὶ τῶν ὅλως ἀσχέτων πρὸς ὅ,τι δύναταί τις εὐκόλως νὰ προΐδῃ. Πρὸς τοῦτο, δὲν πρέπει ἐπὶ τῶν ἤδη συμβάντων νὰ στηρίζωμεν πλᾶσμα τῆς φαντασίας ἡμῶν περὶ τοῦ τί ὤφειλε νὰ συνέβῃ. Ἐκ τοῦ τυχαίου δημιουργοῦμεν τὴν ὕλην αὐστηροῦ ὑπολογισμοῦ. Ὑποβάλλομεν τὸ ἀκατανόητον καὶ τὸ ἀκατάληπτον ὑπὸ τοὺς μαθηματικοὺς τύπους τῶν σχολείων.

«Εἶνε, ἐπαναλαμβάνω, γεγονὸς πραγματικὸν ὅτι τὸ κάλλιστον τῆς ἀληθείας μέρος ἐπήγασεν ἐκ τοῦ συγγενοῦς, τοῦ ἐπουσιώδους· καὶ ἐγὼ ἁπλῶς ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει συμμορφοῦμαι πρὸς αὐτὸ τὸ δόγμα, ἵνα ἀπὸ τοῦ τετριμμένου καὶ ἀγόνου πεδίου ἐφ' οὗ ἤδη ἡ ὑπόθεσις κεῖται, μεταφέρω αὐτὴν πρὸς τὰς συγχρόνους περιστάσεις, ὑφ' ὧν περιστοιχεῖται. Ἐν ᾧ χρόνῳ σὺ θὰ ἐξεταζῇς τὸ κῦρος τῶν πρακτικῶν, θὰ ἐξετάσω ἐγὼ τὰς ἐφημερίδας κατὰ τρόπον γενικὸν, ὅπερ σὺ δὲν ἔκαμες. Μέχρι τοῦδε οὐδὲν ἄλλο ἐκάμομεν ἢ τὴν ἐξέτασιν τοῦ κύρους τῶν γενομένων ἐρευνῶν. Ἀλλὰ πολὺ τῷ ὄντι θ' ἀπορήσῃς βλέπων, ὅτι περιληπτικὴ ἐξέτασις τῶν ἐφημερίδων, ἣν θὰ κάμω, θ' ἀποκομίσῃ ἡμῖν μικράς τινας πληροφορίας, χρησίμους ἵνα δόσωσι νέαν τροπὴν εἰς τὴν πορείαν.»

Συμφώνως πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ Δυπὲν, ἤρχισα νὰ ἐξετάζω μετ' ἄκρας λεπτομερείας τὰ πρακτικά. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεύνης μου ὑπῆρξε πλήρης πεποίθησις περὶ τοῦ κύρους αὐτῶν καὶ κατὰ συνέπειαν περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ κ. Εὐσταθίου. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὁ φίλος μου ἐνησχολεῖτο, μετὰ λεπτολογίας ἥτις μοὶ ἐφαίνετο ὅλως περιττὴ, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐντὸς τῶν ἐφημερίδων ἀναγραφομένων. Μετὰ παρέλευσιν δὲ μιᾶς ἑβδομάδος παρέθηκε πρὸ τῶν ὀμμάτων μου τὸ ἑξῆς ἐξαγόμενον :

«Πρὸ τριῶν καὶ ἡμίσεος περίπου ἐτῶν παρομοίαν συγκίνησιν παρήγαγεν ἡ ἐξαφάνισις τῆς αὐτῆς Μαρίας Ροζέτου, τῆς μυροπώλιδος τοῦ κ. Λεβλάν. Ἐν τούτοις, μετὰ παρέλευσιν ἑβδομάδος, ἀνεφάνη καὶ πάλιν πρὸ τοῦ συνήθους αὐτῆς λογιστηρίου, ὑγιὴς ὡς καὶ πρότερον, πλὴν ἐλαφρᾶς ἐπὶ τῆς μορφῆς ὠχρότητος, ἀσυνήθους αὐτῇ. Ἡ μήτηρ αὐτῆς καὶ ὁ κ. Λεβλὰν ἐδήλωσαν ὅτι ἁπλῶς εἶχε μεταβῇ διὰ φιλικὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ ἡ ὑπόθεσις ἐσβέσθη ταχέως. Συμπεραίνομεν, ὅτι καὶ ἡ παροῦσα ἐξαφάνισίς της εἶνε νεανική τις ἀταξία παρομοίας φύσεως καὶ ὅτι μετὰ τὴν πάροδον ἑβδομάδος ἢ μηνὸς θὰ τὴν ἴδωμεν ἐπανερχομένην ἐν μέσῳ ἡμῶν.»

Ἑσπερινὴ Ἐφημερίς. - Δευτέρα, 23 Ἰουνίου (1).

«Ἑσπερινή τις ἐφημερὶς τῆς χθὲς, ἀναφέρει καὶ προτέραν μυστηριώδη ἐξαφάνισιν τῆς δεσποινίδος Ροζέτου. Εἶνε γνωστὸν, ὅτι κατὰ τὴν ἑβδομαδιαίαν ἀπὸ τοῦ μυροπωλείου Λεβλὰν ἀπουσίαν της ἔζη μετά τινος νέου ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ, ὀνομαστοῦ διὰ τὴν πρὸς τὰ ὄργια κλίσιν αὐτοῦ. Ἔρις, ὡς ὑποτίθεται, ἐπελθοῦσα μεταξὺ αὐτῶν, παρεκίνησε τὴν Μαρίαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ἴδια. Γνωρίζομεν κάλλιστα τὸ ὄνομα τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, ὅστις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπουσιάζει τῶν Παρισίων. ἀλλ' ἀπέχομεν τοῦ νὰ δημοσιεύσωμεν τὸ ὄνομά του». — Ἑρμῆς. Τρίτη, 24 Ἰουνίου (2).

«Κακούργημα ἐκ τῶν πλέον ἀνοσιωτέρων διεπράχθη προχθὲς ἐν τοῖς περιχώροις τῆς πόλεως ταύτης. Κύριός τις, μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῆς θυγατρός του, ἐμίσθωσε περὶ τὴν δείλην, ἵνα διέλθῃ τὸν ποταμὸν, πλοῖόν τι διευθυνόμενον ὑπὸ ἓξ νέων, οἵτινες ὡδήγουν αὐτὸ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ Σηκουάνα. Φθάσαντες εἰς τὴν ἀντίθετον ὄχθην, οἱ τρεῖς ἐπιβάται ἐξῆλθον εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἶχον τοσοῦτον ἀπομακρυνθῇ τοῦ πλοίου, ὥστε δὲν διέκριναν αὐτὸ, ὅτε ἡ νεᾶνις παρετήρησεν ὅτι εἶχε λησμονήσει ἐκεῖ τὸ ἀλεξήλιόν της· μετέβη ὅπως τὸ ἀναλάβῃ, ἀλλ' ἡ ὁμὰς τῶν νέων ἀπήγαγεν αὐτὴν, τὴν μετέφερεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μὲ τὸ στόμα δεδεμένον, τὴν ἐκακοποίησε φρικωδῶς καὶ ἐπὶ τέλους τὴν ἀπέθηκεν ἐπί τινος ἄκρας τοῦ ποταμοῦ, ὀλίγον ἀπέχοντος τοῦ μέρους ὁπόθεν εἶχε τὸ πρῶτον ἀνέλθει αὕτη εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν γονέων της. Οἱ ἄθλιοι μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης διέφυγον τοὺς ὄνυχας τῆς ἀστυνομίας, ἥτις ὅμως εὑρίσκεται ἐπὶ τὰ ἴχνη καὶ δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ συλλάβῃ τινὰς τούτων.»

Πρωϊνὴ Ἐφημερίς. — 25 Ἰουνίου (3).

«Ἐλάβομεν μίαν ἢ δύο ἀνακοινώσεις σκοπὸν ἐχούσας νὰ ἐπιρρίψωσι φῶς εἰς τὸ ἰσχάτως διαπραχθὲν

(1) New York Express.
(2) New York Herald.
(3) New York Courier and Inquirer.

φρικῶδες κακούργημα ἐπὶ τοῦ Μεναί(1)· ἀλλ' ἀφοῦ ὁκύριος οὗτος ἀπεδείχθη κατόπιν δικαστικῆς ἀνακρίσεως ὅλως ἀθῶος, οἱ δὲ συμπερασμοὶ τῶν ἀνταποκριτῶν ἡμῶν δεικνύουσι ζῆλον μᾶλλον ἢ ὀξύνοιαν, δὲν κρίνομεν πρέπον νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτούς. — Πρωϊνὴ Ἐφημερίς. — 28 Ἰουνίου (2)

«Ἐλάβομεν πολλὰς ἀνακοινώσεις, λίαν ζωηρῶς γεγραμμένας, αἵτινες φαίνονται προερχόμεναι ἐκ διαφόρων πηγῶν καὶ πείθουσιν ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν ὡς βέβαιον τὸ ὅτι ἡ ἀτυχὴς Μαρία ὑπῆρξε τὸ θῦμα μιᾶς τῶν πολυαρίθμων ὁμάδων τῶν ἀθλίων, αἵτινες λυμαίνονται κατὰ κυριακὴν τὰ περίχωρα τῆς πόλεως. Ἡ ἰδία ἡμῶν γνώμη μετὰ πεποιθήσεως ὑποστηρίζει τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Προσεχῶς δὲ θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐκθέσωμεν ἐνταῦθα τινὰ τῶν ἐπιχειρημάτων τούτων.— Ἑσπερινὴ Ἐφημερίς. — Τρίτη, 31 Ἰουνίου (3).

«Τὴν δευτέραν, τελωνειακός τις ὑπάλληλος παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα πλοῖον κενόν, ἀκολουθοῦν τὴν ροὴν τοῦ ὕδατος. Τὰ ἱστία ἦσαν ἐναποτεθειμένα εἰς τὸ βάθος τοῦ πλοίου. Ὁ ὑπάλληλος τὸ ἐρρυμούλκησεν εἰς τὴν ξηράν. Τὴν ἑπομένην πρωΐαν, τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτο ἀπεσπασμένον τοῦ μέρους ἔνθα εἶχε προσδεθῆ, καὶ εἶχε γίνει ἄφαντον χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ κανεὶς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων, εἰς ὧν τὰς χεῖρας μόνον τὸ πηδάλιόν του εἶχε μείνει.» Ἡ Προθυμία. — Πέμπτη, 26 Ἰουνίου (4).

Ἀναγνώσας τὰς διαφόρους ταύτας περιλήψεις, οὐ μόνον εὗρον αὐτὰς ξένας πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν μέσον εὕρισκον ἵνα συνδέσω ταύτας πρὸς ἐκείνην. Περιέμεινα λοιπὸν ἐξήγησίν τινα οἵαν δήποτε παρὰ τοῦ Δυπέν.

«Δὲν σκοπῶ πρὸς τὸ παρόν, εἶπε, νὰ προσηλωθῶ ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας τῶν περιλήψεων τούτων. Τὰς προέταξα μόνον τῶν λοιπῶν ἵνα σοὶ δείξω τὴν ὑπερτάτην ἀμέλειαν τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, ἅτινα, ἐὰν πρέπῃ νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς τὸν διευθυντὴν αὐτῶν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ὑπόνοιαν συνέλαβον πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ναυτικοῦ, περὶ οὗ ἐγένοντο ὑπαινιγμοί τινες. Ἐν τούτοις, οὐδέν, νομίζω, μᾶς κωλύει τοῦ νὰ ὑποθέσωμεν συνάφειάν τινα μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας ἐξαφανίσεως τῆς Μαρίας. Παραδεχθῶμεν, ὅτι ἀποτέλεσμα τῆς πρώτης ἐξαφανίσεως ὑπῆρξε ῥῆξις μεταξὺ τῶν δύο ἐραστῶν καὶ ἡ ἐπάνοδος τῆς προδοθείσης νεάνιδος. Πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τὴν δευτέραν ταύτην ἁρπαγὴν (ἐὰν γνωρίζωμεν ὅτι ἡ ἁρπαγὴ ἔλαβε χώραν) ὡς προερχομένην ἐξ αὐτοῦ μᾶλλον τοῦ προδότου ἢ ἄλλου τινὸς ἀτόμου· δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν δευτέραν ταύτην φυγὴν ὡς συνέχειαν μᾶλλον τοῦ παλαιοῦ ἔρωτος ἢ ὡς τὴν ἀρχὴν νέου. Ἢ ἐκεῖνος ὅστις καὶ ἄλλοτε εἶχεν ἤδη φύγει μετ' αὐτῆς τῇ προέτεινε νέαν ἀπαγωγήν, ἢ ἡ Μαρία εἰς ἣν ἐγένοντο παρά τινος ἀτόμου προτάσεις φυγῆς, ἀνεχώρησε μετά τινος ἄλλου· ἀλλ' ἡ πρώτη τῶν δύο τούτων ὑποθέσεων εἶνε δεκάκις πιθανωτέρα τῆς ἄλλης! Καὶ ἐνταῦθα, ἐπίτρεψον νὰ σοὶ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου, τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης ἀπαγωγῆς μέχρι τῆς ὑποτιθεμένης δευτέρας διαρρεῦσαν χρονικὸν διάστημα κατ' ὀλίγους μόνον μῆνας διαφέρει τῆς διαρκείας τοῦ συνήθους περιπλου τῶν πολεμικῶν ἡμῶν πλοίων. Κατὰ τὴν πρώτην ἀπαγωγὴν ὁ ἐραστὴς ἠναγκάσθη ἄρα νὰ διακόψῃ εἰς τὸ μέσον τὸ ἀνόσιον αὐτοῦ ἔργον, προσκληθεὶς ν' ἀπέλθῃ εἰς τὰ ταξείδιά του, ἐξ ὧν ἐπανελθὼν ἔδραξε τὰς πρώτας εὐκαιρίας ἵνα ἀνανεώσῃ τὸ διακοπὲν ἔργον του ὅπερ δὲν εἶχεν ἐκεῖνος ἐξ ὁλοκλήρου συμπληρώσει; Ἐφ' ὅλων τούτων οὐδὲν γνωρίζομεν.

«Θὰ εἴπητε βεβαίως ὅτι, ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἡ ἀπαγωγὴ ἣν φανταζόμεθα δὲν ἔλαβε χώραν. Βεβαίως ὄχι· ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι δὲν ἐγένετο ἐπίσης καὶ ἀπόπειρα ἀποτυχοῦσα; Πλὴν τοῦ Εὐσταθίου, ἴσως δὲ καὶ τοῦ Μπωβαί, δὲν εὑρίσκομεν ἐραστὰς τῆς Μαρίας ἀποδεδειγμένους, γνωστοὺς καὶ ἐντίμους. Περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐγένετο λόγος. Ποῖος λοιπὸν εἶνε ὁ μυστηριώδης ἐραστὴς περὶ οὗ οἱ συγγενεῖς (τὸ πλεῖστον τοὐλάχιστον αὐτῶν) οὐδέποτε ἤκουσαν νὰ γίνηται λόγος, ἀλλ' ὃν ἡ Μαρία συναντᾷ τὴν πρωΐαν τῆς κυριακῆς, καὶ τόσον βαθεῖαν ἐμπιστοσύνην τρέφει πρὸς αὐτόν, ὥστε δὲν διστάζει νὰ μένῃ πλησίον του, ἕως οὗ τὰ νυκτερινὰ σκότη κατέρχονται ἐπὶ τῶν μονήρων ἀλσῶν τοῦ διαφράγματος τῆς Ρούλης; Τίς εἶνε, ἐπαναλαμβάνω, ὁ μυστηριώδης οὗτος ἐραστής, περὶ οὗ οἱ πλεῖστοι, οἱ συγγενεῖς τοὐλάχιστον, οὐδέποτε ἤκουσαν νὰ γείνῃ λόγος τις; Καὶ τί σημαίνουσιν οἱ παράδοξοι ἐκεῖνοι λόγοι τῆς κυρίας Ροζέτου, κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς ἐξαφανίσεως τῆς νεάνιδος; φοβοῦμαι μήπως δὶν ἐπανίδω πλέον τὴν Μαρίαν.»

«Ἀλλ' ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ κυρία Ροζέτου διετέλει ἐν γνώσει τοῦ περὶ φυγῆς σχεδίου τῆς Μαρίας, δὲν δυνάμεθα τουλάχιστον νὰ φανταστῶμεν τὴν σύλληψιν τοῦ σχεδίου τούτου ὑπὸ τῆς νεάνιδος; Ἀπερχομένη τῆς οἰκίας ἐπληροφόρησε τοὺς οἰκείους ὅτι μετέβαινε πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς θείας της, ἐν ὁδῷ Δρὸμ, καὶ ἐπεφόρτισε τὸν Εὐσταθίου νὰ μεταβῇ πρὸς τὸ ἑσπέρας ἵνα τὴν παραλάβῃ. Ὅθεν, ἐκ πρώτης ὄψεως, τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀντιστρατεύεται σφοδρῶς πρὸς τὰ ὅσα ὑπέβαλον· ἀλλὰ σκεφθῶμεν ὀλίγον τι. Ὅτι πράγματι συνήντησε σύντροφόν τινα, ὅτι διῆλθε μετ' αὐτοῦ τὸν ποταμὸν καὶ ἔφθασεν εἰς τὸ διάφραγμα τῆς Ρούλης ἐν ὥρᾳ ἀρκούντως προχεχωρημένῃ, περὶ τὴν τρίτην μ.μ. ταῦτα πάντα εἰσὶ γνωστά. Ἀλλὰ δεχομένη οὕτω ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὸ τὸ ἄτομον (ἐφ' οἵῳ δήποτε σκοπῷ γνωστῷ ἢ ἀγνώστῳ τῇ μητρὶ αὐτῆς), ὤφειλε νὰ σκεφθῇ τὴν πρόθεσίν της ἣν ἐξέφρασεν ἐγκαταλείπουσα τὴν οἰκίαν, ὡς καὶ τὴν ἔκπληξιν καὶ τὰς ὑπονοίας αἵτινες θὰ ἠγείροντο ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ μνηστῆρός της, τοῦ κ. Εὐσταθίου, ὁπόταν μεταβαίνων οὗτος ἐν ὁδῷ Δρὸμ, ὅπως τὴν ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ἐμάνθανεν ὅτι δὲν ἐφάνη αὕτη ποσῶς ἐκεῖ, καὶ ὅταν, μάλιστα, ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του οὗτος εὕρισκεν ὅτι ἡ Μαρία ἀπουσίαζεν ἔτι τῆς οἰκίας. Ἔπρεπε, λέγω, νὰ σκεφθῇ πάντα ταῦτα. Ὤφειλε νὰ προΐδῃ τὴν λύπην τοῦ Εὐσταθίου, τὰς ὑπονοίας ὅλων αὐτῆς τῶν φίλων. Φαίνεται ὅτι δὲν εἶχε τό θάρρος νὰ ἐπανέλθῃ, φοβουμένη μὴ ἐνδυναμώσῃ τὰς ὑπονοίας. Ἀλλ' αἱ ὑπόνοιαι πολὺ ὀλίγον ἐνδιέφερον αὐτήν, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἔφυγε μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ.

«Δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι ἐσκέφθη αὕτη οὕτω πῶς:

«Ἔχω συνέντευξιν μετά τινος ἀτόμου ἐπὶ σκοπῷ φυγῆς, ἢ δι' ἄλλα σχέδια ἅτινα ἐγὼ μόνη γνωρίζω. Πρέπει ν' ἀποσοβήσω πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ μὲ προδόσῃ· πρέπει νὰ ἔχω εἰς τὴν ἐξουσίαν μου χρόνον ἐπαρκῆ, ἵνα ματαιώσω πᾶσαν ἀναζήτησιν. Θὰ προφασισθῶ ὅτι μεταβαίνω πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς θείας μου, ἐν ὁδῷ Δρὸμ, καὶ ὅτι θὰ μείνω παρ' αὐτῇ μέχρις ἑσπέρας. Θὰ εἴπω εἰς τὸν Εὐσταθίου νὰ ἔλθῃ ἵνα μὲ συνοδεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν μας ἀφοῦ νυκτώσῃ· τοιουτοτρόπως, ἡ ἐκ τῆς οἰκίας ἀπουσία μου, παρατεινομένη ὅσον τοῦτο εἶνε δυνατόν, χωρὶς συνάμα νὰ ἐγείρῃ ὑπονοίας ἢ ἀνησυχίαν, θὰ εἶνε εὐεξήγητος, καὶ ἐγὼ θὰ κερδήσω χρόνον πλειότερον ἢ διὰ παντὸς οἱουδήποτε ἄλλου μέσου. Ἐὰν παρακαλέσω τὸν Εὐσταθίου νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸ ἑσπέρας, δὲν θὰ ἔλθῃ βεβαίως ἐνωρίτερον· ἀλλ' ἐὰν ὁλοτελῶς ἀμελήσω τοῦ νὰ εἴπω πρὸς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ, τὸ διὰ τὴν φυγήν μου προωρισμένον χρονικὸν διάστημα θὰ ἐλαττωθῇ, καθότι θὰ μὲ περιμένωσι νὰ ἐπιστρέψω ἐνωρὶς· ἡ δὲ βραδύτης μου θὰ ἐγείρῃ ἐνωρίτερον τὴν ἀνησυχίαν. Λοιπὸν, ἐὰν συνελάμβανον τὴν ἰδέαν νὰ ἐπιστρέψω καὶ πάλιν, ἐὰν περιορισθῶ εἰς ἁπλοῦν περίπατον μετὰ τοῦ ἐν λόγῳ προσώπου, δὲν θὰ ἦναι καλὸν νὰ περιγράψω εἰς τὸν Εὐσταθίου ὅπως ἐλθὼν μὲ παραλάβῃ· διότι μόλις οὗτος μεταβῇ ἐκεῖ, θὰ παρατηρήσῃ ἀναμφιβόλως ὅτι τὸν ἐνέπαιξα, ἐν ᾧ δύναμαι νὰ τῷ ἀποκρύψῳ τοῦτο διὰ παντὸς ἐὰν ἐγκαταλίπω τὴν οἰκίαν χωρὶς νὰ τῷ φανερώσω τὸν σκοπόν μου, καὶ πρὸ τῆς νυκτὸς ἐπιστρέψω καὶ ἀφηγηθῶ τὴν εἰς τὴν θείαν μου, ἐν ὁδῷ Δρὸμ, ἐπίσκεψιν. Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ σκοπός μου εἶνε νὰ μὴ ἐπανέλθω οὐδέποτε, ἢ τουλάχιστον πρὸ τῆς παρελεύσεως ἑβδομάδων τινων, ἢ πρὶν ἀποκρύψω ἀντικείμενά τινα, πρωτίστως ἀναγκαῖον καὶ τὸ μόνον ἐνδιαφέρον με εἶνε τὸ νὰ κερδήσω ὅσον οἷόν τε πλειότερον χρόνον.»

«Παρετήρησας εἰς τὰς σημειώσεις σου, ὅτι ἡ γενικῶς ἐπικρατοῦσα γνώμη περὶ τῆς θλιβερᾶς ταύτης ὑποθέσεως, εἶνε καὶ ἦτο, ἀπ' ἀρχῆς, ὅτι ἡ νεᾶνις ὑπῆρξε τὸ θῦμα ληστρικῆς τινος συμμορίας. Ὅθεν, ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ ἐνίοτε δὲν εἶνε ἀξιοκαταφρόνητος. Ὅταν ἐγείρεται ἀφ' ἑαυτῆς, ὅταν ἐκδηλοῦται διὰ τρόπου ἀκριβῶς αὐτομάτου, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν ὡς φαινόμενον ἀνάλογον πρὸς τὴν διερεύνησιν ἐκείνην, ἥτις ἀποτέλει τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ πνευματώδους ἀνθρώπου. Κατὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν δύναμαι νὰ βασισθῶ ἐπὶ τῶν ἀποφάσεών των. Ἀλλ' ἀπαραίτητον εἶνε νὰ μὴ περιέχωσιν αὗται ψηλαφητῶς ἴχνη ἔξωθεν παρεισαχθέντα. Ἡ γνώμη δέον νὰ ᾖ ἀποκλειστικῶς ἡ ἀτομικὴ σκέψις τοῦ κοινοῦ· καὶ πολλάκις λίαν δυσχερὲς εἶνε νὰ κάμωμεν τὴν διάκρισιν ταύτην. Ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει, μοὶ φαίνεται, ὅτι ἡ κοινὴ αὕτη γνώμη, σχετικῶς πρὸς τὴν ὕπαρξιν συμμορίας, ἐνεπνεύσθη ὑπὸ τοῦ παραλλήλου καὶ ἐπουσιώδους συμβεβηκότος, ὅπερ ἀφηγοῦμαι ἐν τῇ τρίτῃ τῶν περιλήψεών μου. Ἡ ἀνακαλυψις τοῦ πτώματος τῆς Μαρίας, νεάνιδος ὡραίας καὶ περιφήμου, συνεκίνησεν ὁλόκληρον τὴν πόλιν τῶν Παρισίων. Τὸ πτῶμα τοῦτο ἀνευρέθη φέρον ἐνδείξεις βίας καὶ πλέον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ. Ἀλλ' εἶνε ἤδη ἀποδεδειγμένον, ὅτι κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἢ περὶ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὑποτίθεται ὅτι ἡ νεᾶνις ἐδολοφονήθη, καὶ ἄλλο ἀνοσιούργημα ἀνάλογον πρὸς τοῦτο, καίτοι πολὺ βαρύτερον, διεπράχθη, ὑπὸ ὁμάδος ἀθλίων νέων, ἐπ' ἄλλης τινὸς νεάνιδος. Εἶνε λοιπὸν ἄξιον ἀπορίας, ἐὰν τὸ δεύτερον τοῦτο κακούργημα ἐπηρέασε τὴν κρίσιν τοῦ κοινοῦ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, ὅπερ εἰσέτι μένει σκοτεινόν; Ἡ κρίσις αὕτη περιέμενε νὰ εὕρῃ πορείαν τινὰ, ἣν ν' ἀκολουθήσῃ, καὶ τὸ γνωστὸν ἔγκλημα ἐφαίνετο δεικνῦον ταύτην τόσον καλῶς! Καὶ ἡ Μαρία ὡσαύτως εἶχεν ἀνευρεθῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μάλιστα ποταμοῦ ἐφ' οὗ καὶ τὸ γνωστὸν κακούργημα εἶχεν ἐκτελεσθῇ. Τὸ συναφὲς τῶν δύο τούτων κακουργημάτων εἶχέ τι ἐν ἑαυτῷ τόσον ψηλαφητὸν, ὥστε θαῦμα θὰ ἦτο ἐὰν τὸ κοινὸν παρέβλεπε τοῦτο. Ἀλλὰ, πράγματι, τὸ ἓν τῶν κακουργημάτων τούτων, ὅπερ εἶνε γνωστόν τινι τρόπῳ διεπράχθη, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ἕτερον κακούργημα, σχεδὸν ταυτοχρόνως διαπραχθὲν, δὲν ἐξετελέσθη διὰ τοῦ ἰδίου τρόπου. Τῇ ἀληθείᾳ, ἠδύνατό τις νὰ ἐκλάβῃ ὡς θαῦμα τὸ ὅτι, ἐν ᾧ χρόνῳ συμμορία κακούργων διέπραττεν, ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ, κακούργημα πρωτοφανὲς, ἄλλη συμμορία εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τῆς αὐτῆς πόλεως, ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιστάσεις καὶ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων καὶ τρόπων, διέπραξεν ἔγκλημα χαρακτῆρος ἀκριβῶς ὁμοίου καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐποχήν! Καὶ εἰς τί ἄλλο ἡ γνώμη αὕτη τοῦ λαοῦ ἢ ἐκ τῶν περιστάσεων πηγάσασα ὠθεῖ ἡμᾶς νὰ πιστεύσωμεν, εἰμὴ εἰς τὴν θαυμασίαν σειρὰν τῶν συμπτώσεων;

«Πρὶν ἢ προβῶμεν περαιτέρω, ἂς ῥίψωμεν ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ὑποτιθεμένου θεάτρου τῆς δολοφονίας, ἐν τῇ λόχμῃ τοῦ διαφράγματος τῆς Ρούλης. Τὸ δάσος τοῦτο, πυκνότατον, τῷ ὄντι, εὑρίσκεται εἰς τὸ ἔσχατον ἄκρον δημοσίας ὁδοῦ. Ἐντὸς αὐτοῦ, λέγουσιν, εὑρίσκονται τρεῖς ἢ τέσσαρες μεγάλοι λίθοι, σχηματίζοντες εἶδός τι ἀνακλίντρου, μετ' ἐρεισινώτου καὶ ὑποποδίου. Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου λίθου ἀνευρέθη λευκὸν ἐσωφόριον· ἐπὶ τοῦ δευτέρου, μετάξινον ὑπόδημα. Ὡσαύτως, ἀνευρέθησαν ἀλεξήλιον, χειρόκτια καὶ ρινόμακτρον, τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἔφερε τὸ ὄνομα: Μαρία Ροζέτου. Τεμάχια ἐσθῆτων ἦσαν προσκεκολλημένα ἐπὶ τῶν περιξ βάτων. Ἡ γῆ

(1) Ὁ Μεναί ἦτο εἷς τῶν πρωτίστως ἐνοχοποιηθέντων καὶ συλληφθέντων. Κατόπιν ὅμως ἀπελύθη ἑπτὰ παντελῶς ἐλλείψεως ἐνδείξεων ἐνοχοποιουσῶν αὐτόν.

(2) New York Conrier and Inquirer.

(3) New York Evening Post.

(4) New York Standard.

ἦτο πεπατημένη, οἱ θάμνοι κεκλιμένοι, καὶ ἐφ' ὅλων τῶν ἐκεῖ ἀντικειμένων ἀπετυποῦντο τὰ ἴχνη πεισματώδους πάλης.

(ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΙΑΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Η ΠΕΡΙ ΤΟ ΔΙΚΑΖΕΙΝ ΙΚΑΝΟΤΗΣ ΤΟΥ ΑΛΗ-ΠΑΣΣΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ

—

Καθ' ὃν χρόνον διετέλουν ἐπίστρατος, εἴτε ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης, εἴτε ὡς ὑπαξιωματικός, πολὺ συχνὰ ἔτρωγα εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ Μπάρμπα Γεώργη· ἦτο δὲ ὁ Μπάρμπα Γεώργης ἐννενηκοντούτης περίπου, ἀλλὰ μὲ ἐξωτερικὸν προδῖδον ἄνθρωπον ἑξηκοντούτην μόλις, κατήγετο ἐκ τῶν πέριξ τῶν Ἰωαννίνων χωρίων, εὐθυτενὴς γεροπαλληκαρᾶς, ἐν τῇ νεότητί του ἐστάθη ἐπαναστάτης ὑπὸ τὸν Μάρκον Μπότσαρην, οὗτινος εἰς ἀνάμνησιν διετήρει σπιθαμιαίαν μάχαιραν, ἐκ τεμαχίου ξίφους θραυσθέντος, ἀνήκοντος εἰς τὸν ἥρωα· μετὰ ταῦτα ἔμπορος πλούσιος καὶ οἰκογενειάρχης καὶ ἐν τῷ γήρατί του πτωχὸς ἕνεκα τῆς καταδρομῆς τῆς τύχης, καὶ ἄπαις ἕνεκα τοῦ θανάτου, ὅστις ἀμειλίκτως ἔθαψεν ἀνὰ ἕνα ὅλους τοὺς βλαστοὺς τῆς καρδίας του, ἐν ὠρίμῳ ἡλικίᾳ, τὸ δὲ μαγειρεῖόν του πενιχρότατον ξύλινον ἐργαστήριον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου δὲν ἔβλεπέ τις ἢ ἓν πύραυνον ἀδιακόπως πλήρες ἀνημμένων ἀνθράκων, τρία ἢ τέσσαρα ποτήρια πενηντάρικα, ἄλλα τόσα δεκάρικα, τέσσαρα μέτρα κασιτέρινα τῶν 15, 50, 100, καὶ 200 δραμίων, ἓν μικρὸν βαρέλιον οἴνου, μίαν χιλιάραν περιέχουσαν ρακήν, τέσσαρα ἕως πέντε πιάτα μικρά, δύο στενόμακρα τραπέζια, ἄλλα δύο στενόμακρα καθίσματα, ἐφ' ὧν δὲν ἠδύναντο νὰ καθίσωσι πλέον τῶν ὀκτὼ δαιτυμόνων, πέντε ἕως ἓξ περούνια ἐκ κασιτέρου, ἓν μαχαίριον, τὸ ἀνωτέρω μνησθὲν τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τέσσαρα ἕως πέντε ψωμιά, ἓν τηγάνιον, μίαν ἐσχάραν κειμένην ἀενάως ἐπὶ τοῦ πυραύνου, μίαν πυράγραν, μίαν ἁλατοκεπεροθήκην, μίαν γαβάθαν ξυλίνην πλήρη σηκωτίων, σπληνῶν, καρδιῶν, νεφρῶν, καὶ ἀμελετήτων, καὶ ἑτέραν ὁμοίαν πλήρη ἰχθύων, τῶν ὡραίων ἐκείνων ἰχθύων τοῦ Ἀμβρακικοῦ Κόλπου. Τοιοῦτος ἦτον ὁ Μπάρμπα Γεώργης καὶ τοιοῦτο τὸ μαγειρεῖόν του!

Ἐπήγαινα εἰς τὸν Μπάρμπα Γεώργη, τὸ μὲν διότι ἐτύγχανε συμπατριώτης μου, τὸ δὲ διότι διετήρει σχετικήν τινα καθαριότητα ἐν τῷ μαγειρείῳ του, τὸ περισσότερον ὅμως, διότι ἔκλεπτον παρ' αὐτοῦ καὶ ἓν ἀνέκδοτον ἐπεισόδιον τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως, ὁσάκις τὸν εὕρισκον σὲ ὄρεξι. Ἂς μὴ παραλείψω δὲ νὰ προσθέσω ἐνταῦθα, ὅτι πολλάκις ἐπήγαινα εἰς τοῦ Μπάρμπα Γεώργη ἐξ ἀνάγκης, ὁσάκις δηλαδὴ ἐπρόκειτο νὰ κάμω οἰκονομίαν τοιαύτην, ὥστε νὰ μὴ πέσῃ ἔξω ὁ μηνιαῖος προϋπολογισμός μου, ὅστις δὲν ἦτο πολὺ παχύς.

Ἡμέραν τινὰ βροχερὰν, καθ' ἣν ὡς ἐκ τούτου δὲν εἴχομεν γυμνάσιον, ἐπρογευμάτισα παρὰ τῷ Μπάρμπα Γεώργῃ, φαγὼν ἓν λαμπρὸν πετάλι τῆς σχάρας καὶ πιὼν ἑκατὸν δράμια κρασὶ τῆς Λευκάδος περίφημο, καὶ ἀνέρωτο κατὰ τὴν ἔνορκον διαβεβαίωσιν, ἣν μοὶ ἔκαμεν ὁ σεβάσμιος γέρων στὲς ψυχὲς τοῦ Μάρκου καὶ τῶν παιδιῶ του. Ἐπειδὴ δὲ ἔβρεχε πολὺ καὶ ἤμην ἀπηλλαγμένος ἐπὶ τρεῖς ὥρας τῆς ὑπηρεσίας τοῦ λόχου, ἀπεφάσισα νὰ διατρίψω τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐν τῷ μαγειρείῳ τοῦ Μπάρμπα Γεώργη, τὸν ὁποῖον ἀφοῦ ἐκέρασα ἕνα ἑκατοστάρικο κρασὶ εἰ, δύο δόσεις καὶ εἶχον φύγει πάντες οἱ πελάται του, τὸ πλεῖστον στρατιῶται καὶ ὑπαξιωματικοί, παρεκάλεσα νὰ ἔλθῃ νὰ καθίσῃ πλησίον μου γιὰ νὰ ποῦμε κανένα πρᾶμμα τοῦ παληοῦ καιροῦ. Ὁ δυστυχὴς γέρων εἶχεν ὄρεξιν καὶ εὐχαρίστως ἐκάθισε πλησίον μου. Ἠνοίξαμεν ὁμιλίαν, ὡς συνήθως, ἀπὸ τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ τοῦ Κώστα Μπότσαρη, ἀνεφέρομεν τὰ Ἰωάννινα καὶ τὸν Ἀλῆ Πασιᾶν καί:

— Ἄχ! μοὶ εἶπε μετὰ μίσους καὶ πάθους ὁ Μπάρμπα Γεώργης, ἦταν σκυλὶ τετραπερασμένο ἐκεῖνος ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς! Ἐστάθηκε ὀχτρός μας, εἶνε ἀλήθεια, ἀλλὰ δὲμ-μπορῶ νὰ τοῦ φάγω τὸ δίκηο. Μετὰ τὸμ-Μάρκο Μπότσαρη, ἦταν ὁ ἐξυπνότερος ἄνθρωπος τῆς Ἠπείρος. Τὸν ἔχω ἰδῆ πολλὲς φορὲς στὰ Γιάννινα, ψηλὸς δὲν ἦταν, ἀλλὰ εἶχε ἕνα μάτι ποῦ σὲ σκότωνε ἅμα τὸ ζύγιαζε ἀπάνω σου. Ἔτρεμεν ὁ κόσμος τὸ μάτι του καὶ ὅσος παρουσιάζονται μπροστά του δὲν ντορμοῦσε νὰ τὸν κυττάξῃ κατὰ ματῆς. Φίδι κολωβό, ὀχιὰ μ' ὀχτὼ κεφάλια. Εἶχε καὶ ὁ Μάρκος, (θεὸς σχωρέσ' τὴμ ψυχή του) μάτι, ἀλλὰ τὸ μάτι τοῦ Μάρκου σ' ἔκανε νὰ τὸν ἀγαπᾷς, νὰ τὸν πακοῦς καὶ νὰ ἔχῃς θάρρος στὴγ-καρδιά, ἐνῷ τὸ μάτι ἐκείνου τοῦ Σατανᾶ σ' ἔκανε, μὲ συμπάθιο, νὰ κατουριστῇς ἀπάνω σου. Μόνον Σουλιώτης καὶ πάλε ὄχι Σουλιώτης τῆς ἀράδας, μποροῦσε νὰ τὸν ἀντικρύσῃ κατὰ ματῆς. Τίποτε δὲν τοῦ ἔφευγε τοῦ Ἀλῆ-πασιᾶ, οὔτε δίκηο, οὔτε ἄδικο, καὶ ὅταν ἐτύχαινε νὰ δικάσῃ καὶ δὲν ἐνδιαφέρονταν οὔτε γιὰ τὸ ἕνα μέρος, οὔτε γιὰ τὸ ἄλλο, ηὕρισκε τὸ δίκηο σὰν θεός.

— Ξέρεις, Μπάρμπα-Γιώργη, καμμιὰ ἱστορία τέτοια ποῦ νὰ ἔχῃ δικαιοσύνη ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς; Ἐγώ, γνωρίζω, ὅτι δικαιοσύνη καὶ Ἀλῆ-πασιᾶς εἶνε δύο ἄκρα ἐνάντια.

— Ξέρω πολλὲς ἱστορίες, ἀλλὰ θὰ σοῦ εἰπῶ μιὰ μοναχὰ γιὰ νὰ καταλάβῃς τί ἦταν αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἤθελε νὰ φανῇ δίκηος, αὐτὸς ποῦ δὲν εἶχε ἀφήσει καμμιὰ ἀδικία ἀκάμωτη, ἀλλὰ γιὰ νὰ σοῦ τὴν πῶ αὐτὴ τὴν ἱστορία, νὰ μὲ κεράσῃς ἀκόμα πενῆντα δράμια λευκαδίτικο.

Βλέπων, ὅτι κάτι τι σπουδαῖον μοὶ ἐφύλαττεν ὁ Μπάρμπα-Γιώργης, ἐξέβαλον ἐκ τοῦ κόλπου μου ἓν πεντάλεπτον καὶ τὸ ἔθεσα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὡς ἀντίτιμον τοῦ ζητηθέντος πενηντάρικου καὶ ἀμέσως ὁ Μπάρμπα-Γιώργης ἠγέρθη, ἔπιε τὸ πενηντάρικο, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἤρχισε διηγούμενος ἐν ἀπερίττῳ δημώδει γλώσσῃ:

— Ἕνας Ζιτσιώτης (1) ὀνομαζόμενος Κρομμύδας (2) ἔκανε τὸν ἔμπορο στὰ Γιάννινα καὶ εἶχε μαγαζῆ κοντὰ στὸμ-Πλάτανο. Τὰ ἐμπορέματά του πανικά, καφφέ, ζάχαρι, ρίζι κτλ. τὰ τραβοῦσε ἀπὸ τὸ Δέλβινο, γιατὶ σ' ἐκεῖνον τόγ-καιρὸ τὸ Δέλβινο ἦταν σκάλα τοῦ Γιαννίνου γιὰ τὸν λόγον ποῦ οἱ Χειμαριῶτες καὶ λοιποὶ ἀκροθαλασσινοὶ ἔφεραν τὸ πρᾶμμα φτηνὸ ἀπὸ τὴ Βενετιὰ καὶ ἀπὸ ἄλλες πολιτίες τῆς Εὐρώπης. Ὁ Γέρο-Κρομμύδας δυὸ τρεῖς φορὲς τὸ χρόνο πήγαινε στὸ Δέλβινο καὶ ψώνιζε, κι' ἐπειδὴς δὲν ὑπάρχονταν ξενοδοχεῖα, ἀλλὰ ἕνα ἢ δύο κακόρφιαστα χάνια γεμάτα ψῆρες, ἐκοιμῶνταν στὸ σπίτι τοῦ φίλου του Κασὶμ-ἀγᾶ καὶ κάθε ἕνας ποῦ εἶχε ἐμπορικὲς ἐργασίες μὲ τὸ Δέλβινο ἐφρόντιζε νὰ ἔχῃ κανένα βλάμι ἢ μπιστεμένο φίλο ἀγαρινὸ ἢ χριστιανό, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀγαρινὸ γιὰ νὰ κοιμᾶται ἥσυχος καὶ νὰ ἔχῃ τὸμ-παρᾶ του στὴν ἀσφάλεια. Τὸγ-Κασὶμ-ἀγᾶ ὁ Γέρο-Κρομμύδας τὸν εἶχε καλλίτερο κι' ἀπ' ἀδερφὸ στὴμ-μπιστοσύνη καὶ κάθε φορὰ ποῦ πήγαινε ἐκεῖ ὅλα του τ' ἄσπρα τὰ παράδινε στὰ χέρια του, καὶ ὅταν ἑτοίμαζε τὰ ἐμπορεύματά του καὶ ἔρχονταν ἡ ὥρα γιὰ νὰ πληρώσῃ τὴν τιμή του γιὰ νὰ τὰ σηκώσῃ, ἐζητοῦσε τ' ἄσπρα ἀπὸ τὸν Κασὶμ-ἀγᾶ, καὶ πληρώνοντας ἐφόρτωνε καὶ ἔφευγε γιὰ τὰ Γιάννινα.

Τὴν τελευταία φορά, ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἔχοντας σκοπὸ νὰ ἀγοράσῃ πολλὲς πραμμάτειες ἐπῆρε μαζύ του ἕνα σακκούλι γεμάτο ἄσπρα, καὶ εἶχε μέσα ὡς εἴκοσι πουγγιὰ (1) ἄσπρα καὶ πάει γιὰ τὸ Δέλβινο καὶ ἐτράβηξε ἴσια στὸ σπίτι τοῦ μπιστεμένου φίλου του σὰν καὶ πάντα. Ἔδωσε τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα στὰ χέρια τοῦ Κασὶμ-ἀγᾶ καὶ ἐβγῆκε νὰ ψωνίσῃ τὲς πραμμάτειες ποῦ τὸν χρειάζονταν. Πέρασαν ἕνα-δύο μέρες, ἐτελείωσε τὲς πράξες του, συμφώνησε τὰ ἀγώγια τῶν φορτωμάτων καὶ ἦταν ἕτοιμος γιὰ νὰ κινήσῃ γιὰ τὰ Γιάννινα. Τὸ πουρνὸ πουρνὸ ἅμα ἐξύπνησε ἐζήτησε τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα ἀπὸ τὸν Κασὶμ-ἀγᾶ γιὰ νὰ πληρώσῃ τοὺς ἐμπόρους. Ἀλλὰ ὁ Κασὶμ-ἀγᾶς τὤκανε τὸν ἀνήξερο.

— Τί σακκούλι μὲ ἄσπρα γυρεύεις ἀπὸ μένα μωρὲ φίλε; τοῦ ἔλεγε ὁ Κασὶμ-ἀγᾶς. Δὲν μοῦ δωκες τίποτε, μὰ τὸμ-Μωαμέτη! Ἑκατὸ φορὲς πᾶς κι' ἔρχεσαι στὸ σπίτι μου, σῶχω βαστάξει ποτὲς τίποτε;

— Το σακκούλι μου! Τὸ σακκούλι μου, ἐφώναζεν ὁ δύστυχος ὁ Γέρο-Κρομμύδας, τὸ σακκούλι μου ἢ σκότωσέ με.

Ἀλλὰ ὁ Κασὶμ ἀγᾶς, ἄρνησι.

Σκούζει, φωνάζει ὁ κακομοίρης ὁ Γερο-Κρομμύδας, χαμένα. Μιὰ καὶ δυὸ πηγαίνει στογ-Κατῆ καὶ λέει τὸ παράπονό του, ὁ Κατῆς φωνάζει τὸν Κασὶμ-ἀγᾶ, ἄρνησι ὁ Κασὶμ-ἀγᾶς καὶ μπροστὰ στὸγ-Κατῆ, θυμώνει ὁ Κατῆς ποῦ κότησε ἕνας καούρας (2) νὰ σηκώσῃ (3) ἕναν τοῦρκον (4)· τὸν ἀμπώχνει, τὸν δέρει καὶ τὸν βγάζει μὲ τὲς κλωτσὲς ὄξω. Σὰν σὲ δείρῃ ὁ Κατῆς ποῦ θὰ πᾷς νὰ κριθῇς; Σηκώνεται ὁ κακομοίρης ὁ Γέρο-Κρομμύδας καὶ παίνει γιὰ τὰ Γιάννινα μὲ τὴγ-καρδιὰ καμένη, χωρὶς πραμμάτειες, χωρὶς τίποτες. Στὸ δρόμο τοὔρθε ἕνα δυὸ φορὲς νὰ πέσῃ νὰ σκοτωθῇ ψιλὰ ἀπὸ τὰ γιοφύρια ποῦ διάβαινε, ἀλλὰ τὸν βάσταξε μιὰ ἰδέα. Ἐνῷ εἶπε χαμένος καὶ χαμένος εἶμαι τώρα, ἂς πάω στὸν Ἀλῆ-πασιὰ νὰ πῶ τὸ παράπονό μου καὶ βρῶ δίκηο, καλὸς ὁ θεός, εἰδεμὴ ἂς μὲ κρεμάσῃ ὁ Πασιᾶς.

Φτάνοντας στὰ Γιάννενα μιὰ καὶ δυὸ καὶ στὴγ-Κυρὰ Βασιλικὴ, πέφτει στὰ πόδια της καὶ τὴμ-παρακαλάει νὰ τοῦ κάνῃ ἀράδα νὰ παρουσιασθῇ στὸμ-Πασιᾶ. Ἡ Κυρὰ Βασιλική, ἅγιο τὸ χῶμά της, ἦταν πολὺ καλὴ γυναῖκα, τοῦ κάνει ἀράδα καὶ νά σου ὁ Γέρο-Κρομμύδας μπροστὰ στὸν Ἀλήπασια.

— Νὰ πάρω τὸ κακό σου, ἀφέντη μου πολυχρονεμένε καὶ ξακουσμένε μου βεζύρη.

Καὶ ἔπεσεν 'στὰ πόδια του νὰ τὰ φιλήσῃ.

Ὁ Ἀλῆ-Πασιᾶς, ποῦ ἦταν συνειθισμένος ἀπὸ τέτοια παρακαλέματα, εἶπε ἀμέσως.

— Σήκου ὡρὲ μπύρρο (1) καὶ πές μου τί θέλεις.

— Ἀφέντη μου, βεζύρη μου, ἀπολογήθηκε ὁ Γέρο-Κρομμύδας, τὸ καὶ τὸ ἔπαθα.

Καὶ εἶπε τὸ τί ἔπαθε ἀπὸ τὸν φίλο του τὸγ-Κασὶμ-ἀγᾶ.

Ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς σὰν ἔξυπνος ἄνθρωπος ποῦ ἦταν, νὰ ἰδῇς τί σοφίστηκε: Διατάζει ἀπὸ τὴ μιὰ τὴν μεριὰ καὶ φυλακόνουν στὰ μπουντρούμια (2) τὸ Γέρο-Κρομμύδα καὶ ἐδιώρισε τὸν Ἀράπη τὸμ-πιστεμένο του, τὸν Ἀράπη Τσιάμη ποῦ εἶχε ἀφήσει στὸ Κάστρο ὄντας πῆγε στὸ Νησὶ καὶ θὰ ματαγύρισε ζωντανὸς, ἐδιώρισε τὸν Ἀράπη νὰ κρατάῃ τὰ κλειδιὰ καὶ νὰ μὴν ἀφήνῃ κανέναν νὰ τοῦ κουβεντιάσῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριὰ στέλλει δυὸ-τρεῖς τσοχανταραίους του (3) ἴσια στὸ Δέλβινο μὲ διαταγὴ νὰ πιάσουν τὸγ-Κασὶμ ἀγᾶ καὶ νὰ τὸν φέρουν μπροστά του παθαμένο ἢ ζωντανό. Διαταγὴ τ' Ἀλῆ-πασιᾶ καὶ τὰ σκυλιὰ δεμένα. Ἀλλοιώτικα δὲν γένονταν. Σὲ δυὸ μέρες μέσα ὁ Κασὶμ ἀγᾶς ἦταν μπροστὰ στὸν Ἀλῆ-πασιὰ τρέμοντας σὰν τὸ ψάρι. Τότε τὰ δικαστήρια ἦταν ἁπλᾶ. Δὲν ὑπάρχονταν οὔτε κλήσεις, οὔτε προθεσμίες, οὔτε ἐρήμην, οὔτε τίποτε, ἀλλά, ἀπὸ τ' αὐτὶ καὶ στὸ δάσκαλο.

— Ὡρὲ Κασίμη, τοῦ λέει ρωμαίϊκα (4) ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς, σήκου, ὡρέ, ἀπάνω καὶ πές μου, ὡρέ, γιατὶ ἐκράτησες τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα τοῦ Γέρο-Κρομμύδα ἀπὸ τὴ Ζίτσα. Ἔκανες ἄδικο, ὡρὲ Κασίμη, νὰ βαστάξῃς τὸ βιὸ τοῦ φίλου σου, ὡρέ....

— Ψέματα, ἀφέντη μου, ψέματα, βεζύρη μου, λέει ὁ καούρας.

— Καὶ κάνῃς ὅρκο, ὡρὲ Κασίμη.

— Μὰ τὰ γένια σου (5), Βεζύρη μου, δὲν τὸ κράτησα τὸ σακκούλι.

— Φίδι ποῦ θὰ φάῃ ἐκεῖνον ποῦ ντορμάει νὰ κάνῃ ψεύτικον ὅρκο στὰ γένια μου.

Καὶ χτύπησε τὲς παλάμες του. Παρουσιάζεται ὁ Ἀράπης καὶ τὸν διατάζει νὰ φέρῃ τὸ Γέρο-Κρομμύδα μπροστά του.

Ματαπαρουσιάζεται ὁ Γέρο-Κρομμύδας κίτρινος σὰγ-κερὶ ἀπὸ τὸ φόβο του καὶ πέφτει στὰ πόδια τοῦ πασιᾶ.

— Σήκου, ὡρὲ Γέρο Κρομμύδα, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια, σοῦ τὸ κράτησε ὁ Κασίμης τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα ἢ ὄχι;

— Μοῦ τὸ κράτησε, πασιᾶ μου, μοῦ τὸ κράτησε, ἀπολογήθηκε ὁ κακομοίρης ὁ γέροντας.

— Σὰ σοῦ τὸ κράτησε νὰ κάνῃς ὅρκο, ὡρὲ Γέρο-Κρομμύδα, γιατὶ χωρὶς ὅρκο δὲμ-μπορῶ νὰ κάνω κρίσι.

— Μὰ τὰ γένια σου, πασιᾶ μου, μοῦ τὸ κράτησε. Ἂν σώσῃ καὶ ἀποδειχτῇ ὅτι δὲ λέγω ἀλήθεια, νὰ μὲ κάνῃς κομμάτια καὶ νὰ μὲ ρίξῃς στὴ Λίμνη.

Ἅμα εἶπε αὐτὰ ὁ Γέρο Κρομμύδας, διατάζει ὁ Ἀλῆ-

(1) Ζίτσα κωμόπολις τῆς Ἠπείρου ἔχουσα 400 οἰκίας καὶ σχολαρχεῖον. Κεῖται 5 ὥρας πρὸς δυσμὰς τῶν Ἰωαννίνων καὶ τυγχάνει πατρὶς πολλῶν διαπρεψάντων ἐπὶ πλούτῳ καὶ ἐθνικοῖς αἰσθήμασι. Τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς ἐν εἴδει ἀκροπόλεως Μοναστήριον τοῦ προφήτου Ἠλίου εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑπὸ τοῦ Βύρωνος ὑμνηθέν· Συνώνυμος τῆς Ζίτσης ὑπάρχει μία ἐκ τῶν πρωτευουσῶν τῆς Σερβίας πόλεων.

(2) Καθόσον γνωρίζω ὁ Κρομμύδας οὗτος τυγχάνει πάππος τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ διατρίβοντος κ. Δημ. Φιλίτου τοῦ εὐεργετήσαντος τὴν γεννέτειράν του κωμόπολιν διὰ λαμπροῦ παρθεναγωγείου, πλουσίως πεπροικισμένου.

(1) 1 πουγγὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ γρόσια 500 ἤτοι μὲ λίρας 5.

(2) Παραφθορὰ τῆς λέξεως γκιαούρ = ἄπιστος. Διὰ τοῦ ὀνόματος τούτου οἱ μωαμεθανοὶ ἀλβανοὶ καλοῦσι πάντα χριστιανόν.

(3) Σηκώ-ω=ἐνάγω ἐν τῇ καθωμιλουμένῃ γλώσσῃ.

(4) Τοῦρκος=μωαμεθανός.

(1) Ἡ λέξις μπυρρο σημαίνει παλληκάρι, λέγεται ὅτι ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἔννοιαν ταύτην ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πύρρου, τοῦ γνωστοῦ βασιλέως τῆς Ἠπείρου, ὅστις ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ ἐνίκησε.

(2) Μπουντρούμ, λέξις τουρκικὴ = ὑπόγειος καὶ στενὴ φυλακή.

(3) Τζοχαντάρ, λέξις τουρκικὴ = σωματοφύλαξ ἀγγελιαφόρος.

(4) Λέγουσιν ὅτι ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς συνείθιζε νὰ ὁμιλῇ ἑλληνιστὶ πάντοτε καὶ ἰδίως ὅτε ἐδίκαζε.

(5) Ὁ συνειθέστερος ὅρκος παρὰ τῷ Ἀλῆ-πασιᾶ, τῷ οὐδένα πιστεύοντι ὁσάκις δὲν εἶχεν ἀνάγκην, ἦτον ἡ γενειάς του.

πασιᾶς τὸν Ἀράπη καὶ τὸν παίνει πίσω στὴ φυλακή, ὕστερα δίνει χαρτὶ καὶ καλαμάρι στὸγ-Κασίμη καὶ τὸν προστάζει νὰ γράψῃ:

Πῆρε ὁ κακόμοιρος ὁ Κασίμης τὸ κοντύλι στὸ χέρι του καὶ ἄρχισε νὰ γράφῃ ὅ,τι τοῦ ἔγε ὁ Ἀλῆ-πασιᾶ, :

«Ἀπὸ μένα τὸν ἄντρα σου τὸν Κασίμη στ' ἐσένα τὴ »Φατμὲ τὴ γυναῖκά μου. Μάθε ὅτι εἶμαι στὴ φυλακὴ »γιὰ τὸ σακκούλι μὲ τὰ ἄσπρα ποῦ κράτησα τοῦ Γέρο- »Κρομμύδα· ἄμα λάβῃς τὸ παρόν μου, ἀμέσως νὰ δόσῃς »τὸ σακκούλι μὲ τὰ γρόσια στὸν ἐπιφέροντα, χὼρς νὰ »κάνῃς ἀλλοιώτικα, γιατὶ ὁ ἀφέντης ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς ἂν »δὲν ἔρθῃ τὸ σακκούλι θὰ μᾶς περάσῃ ὅλους ἀπὸ τὸ »λεπίδι κι' ἐμένα κι' ἐσένα καὶ τὰ παιδιά μας. Πλειό- »τερα δὲ σοῦ γράφω.

»Ταῦτα καὶ μένω Ὁ ἄνδρας σου Κασίμης

»Γιάννινα ἔτος 1814, ἀλωναριοῦ 20».

Ἅμα ἐσκόλασε τὸ γράμμα ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς ἀπὸ τὴ μιὰ τὴ μεριὰ πρόσταξε τὸν Ἀράπη νὰ χώσῃ τὸγ-Κασίμη στὰ μπουντρούμια καὶ νὰ κρατάῃ ὁ ἴδιος τὰ κλειδιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη στέλλει ἕνα τζοχαντάρι του στὴ γυναῖκα τοῦ Κασίμη στὸ Δέλβινο.

Ἡ κακομοίρα ἡ Φατμὲ, ἅμα ἔλαβε τὸ γράμμα φώναξε ἕνα συγγενῆ της νὰ τῆς τὸ διαβάσῃ καὶ μαθαίνοντας τὸ τί ἦταν γραμμένο, ἀμέσως βγάζει ἀπὸ τὴγ κασέλλα της τὸ σακκούλι μὲ τ' ἄσπρα καὶ τὰ δίνει τοῦ τζοχαντάρη, κι' ὁ τζοχαντάρης λαβαίνοντας τὸ σακκούλι κίνησε ἀμέσως γιὰ τὰ Γιάννινα καὶ φθάνοντας τὸ παράδωκε στὰ χέρια τοῦ πασιᾶ. Τότες ὁ Ἀλῆ πασιᾶς χωρὶς νὰ χάσῃ στιγμὴ ἐφώναξε τὸν Ἀράπη καὶ κάτι τοῦ εἶπε κρυφὰ καὶ σὲ λίγη ὥρα ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἦταν μπροστὰ στὸν φοβερό του κριτὴ μισοζώντανος.

— Ἔ, ὡρὲ Κρομμύδα, σοῦ ὡδρα τὸ σακκούλι σου μὲ τ' ἄσπρα σου, νὰ, πάρτο.

Καὶ τοῦ ἔρριξε ἕνα σακκούλι γεμάτο καὶ βαρὺ ποῦ βρόντησε τὸ πάτωμα.

Σκύφτει ὁ Γέρο-Κρομμύδας καὶ τί νὰ ἰδῇ. Τὸ σακκούλι ἦταν ἄλλο καὶ ὄχι τὸ δικό του καὶ τὸ χρηματικὸ ὅλο φλωρὶ βενέτικα, ἑκατὸ φορὲς περισσότερα ἀπὸ κεῖνο ποῦ εἶχε αὐτὸς στὸ σακκούλι του.

Ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς τὸν ἐκύτταζε σὰν ἡ γάτα τὸ ποντίκι, ἀλλὰ ὁ Γέρο-Κρομμύδας, βλέποντας πῶς τὸ σακκούλι δὲν ἦταν δικό του, ἂς εἶχε καὶ πολὺ χρηματικὸ, τὸ γυρίζει στὸμ-πασιᾶ καὶ τοῦ λέγει:

— Νὰ πάρω τὸ κακό σου, Πασιᾶ μου καὶ Βεζύρη μου, τὸ σακκούλι αὐτὸ δὲν εἶνε δικό μου. Ἐγὼ δὲν εἶχα τόσα χρήματα μέσα, αὐτὰ εἶνε ἑκατὸ φορὲς πλειότερα ἀπὸ τὰ δικά μου.

Τότες ὁ Ἀλῆ-Πασιᾶς ἐγέλασε, καὶ ρίχνοντας στὸ Γέρο-Κρομμύδα τὸ ἀληθινὸ σακκούλι του τοῦ εἶπε:

— Μέτρησέ τα μὴ σοῦ λείπουν τίποτε!

Ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἐμέτρησε καὶ ταῦρε σωστὰ, ματαέπεσε στὰ πόδια τοῦ Ἀλῆ-Πασιᾶ καὶ τὰ ἐφίλησε. Ὁ Ἀλῆ-πασιᾶς τὸν ἐπρόσταξε νὰ σηκωθῇ λέγοντας:

— Ἄντε! Κρομμύδα, πήγαινε στὴ δουλειά σου τώρα καὶ ὅταν πᾷς στὴν ἐκκλησιὰ νὰ προσκυνᾷς καὶ γιὰ τὸμ-Πασιᾶ γιατὶ εἶναι ἀληθινὸς ἄνθρωπος καὶ σὲ ἀκούει ὁ θεός.

Ὁ δύστυχος Γέρο-Κρομμύδας βγῆκε ἀπὸ τὸν ὀντᾶ (1) τοῦ Ἀλῆ-πασιᾶ χωρὶς νὰ τοῦ γυρίσῃ τὲς πλάτες, δηλαδὴ περβατοῦσε πισοχωροῦντας ὥς ποῦ τὸν ἔχασε ἀπὸ μπροστά του, ἀλλὰ τί εἶδε ὅταν βγῆκε στὴν αὐλή; Τὸγ-Κασίμη κρεμασμένο κάτω ἀπὸ τὴν ὀξόθυρα.

(1) Λέξις τουρκική = δωμάτιον.

— Ξέρεις τί θὰ γένονταν, μοῦ προσέθηκεν ὁ Μπάρμπα Γιώργης ἐν σεβαρότητι, ἂν ὁ Γέρο-Κρομμύδας ἔπαιρνε τὸ πρῶτο τὸ σακκούλι; θὰ τόγ-κρεμοῦσε στὸ πλάι τοῦ Κασίμη.

Ἡ ὥρα ἦτο πλέον προκεχωρημένη καὶ ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσω, εὐχαριστήσας δὲ τὸν Μπάρμπα-Γιώργη ἀπὸ καρδίας, καὶ ἀφήσας ἐπὶ τῆς τραπέζης τεσσαράκοντα λεπτὰ ἐπὶ πλέον, ἰσότιμον μίας ὀκάδος κρασίου, ὡς τελευταῖον κέρασμα πρὸς τὴν ζῶσαν ἐκείνην ἱστορίαν, ἐξῆλθον κατεσκευασμένος, διευθυνόμενος πρὸς τὸν λόχον μου, ἔχων ἐνώπιόν μου ζωηρὰς τὰς εἰκόνας τοῦ Ἀλῆ, τοῦ Κασίμη καὶ τοῦ Γέρο-Κρομμύδα καὶ ψιθυρίζων κατ' ἐμαυτὸν ἐν εἴδει ἐπιλόγου: — Οἵα φοβερὰ δικαιοσύνη.

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΟΙ ΚΡΟΙΣΟΙ
ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

—

Γουλδ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 1375 ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰσόδημα 70,000,000.

Μακᾶς, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 1250 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 62,500,000.

Ρότσχιλδ, ἄγγλος, κεφάλαιον 1000 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 50,000,000.

Βάνδερβιλτ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 625 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 31,250,000.

Τζὼρς, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 500 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 25,000,000.

Δοὺξ Οὐεστμινιστὲρς, ἄγγλος, κεφάλαιον 400 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 20,000,000.

Δζὼν Ἄστορ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 250 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 12,500,000.

Στέουαρτ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 200 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 10,000,000.

Γόρδων Βέννετ, ἀμερικανὸς, κεφάλαιον 150 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 7,500,000.

Δοὺξ Σουτερλάνδης, ἄγγλος, κεφάλαιον 150 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 6,250,000.

Δοὺξ Νορθούμπελαντ, ἄγγλος, κεφάλαιον 122 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα 6,250.000.

Μαρκήσιος Βοὺτ, ἄγγλος, κεφάλαιον 100 ἑκατομμύρια φράγκα· εἰσόδημα ὅ ἑκατομ.

Μεταξὺ τῶν γάλλων, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων, ἀναφέρονται:

Ὁ κ. Ὀλρὶ, ἔχων πρόσοδον 2 ἑκατομμύρια.

Ὁ πρίγκηψ Λουξεμβούργου, 1,500,000 φράγκα πρόσοδον.

Ὁ δοὺξ τῆς Τρεβέζης. 1,800,000 φράγκα πρόσοδον.

Μετ' αὐτοὺς ἔρχονται:

Οἱ κ κ Λουπὲν, Ἐδμόνδος, Βλὰν, Ἐδουὰρς, Ραφαὴλ Βιχοφσὲρ, καὶ ἄλλοι.

Μεταξὺ τῶν τραπεζιτῶν ὑπάρχουσι πλεῖστοι, ἄπειρον ἔχοντες περιουσίαν:

Ὁ Οἶκος Ρότσχιλδ, ἔχει κεφάλαιον ἑκατριῶν (3) δισεκατομμυρίων φράγκων

Ὁ βαρῶνος Χὶρς 1,200,000,000 φράγκα!!

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ,,